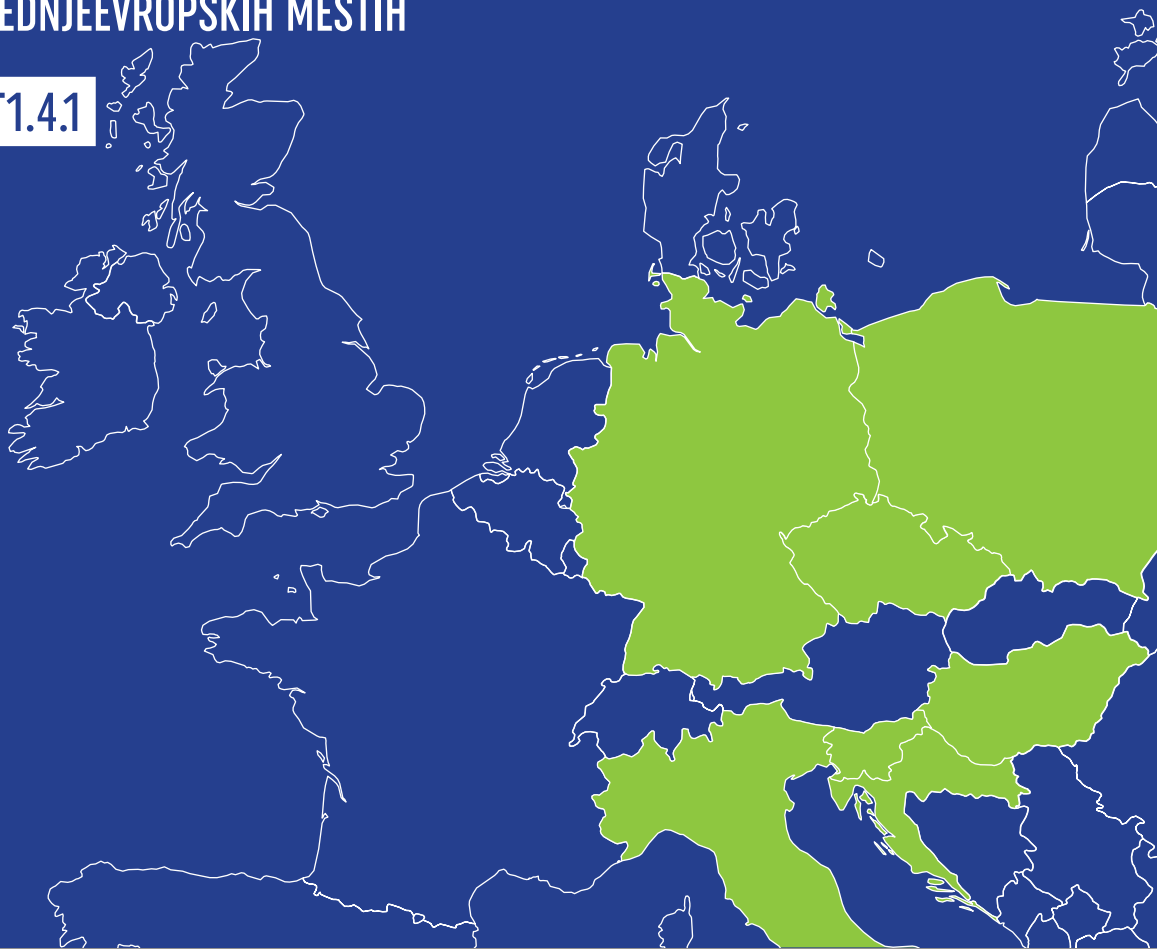

PRIROČNIK O POLITIKAH

ZA REVITALIZACIJO OPUŠČENIH STAVB KULTURNE
DEDIŠČINE V SREDNJEEVROPSKIH MESTIH

DOKUMENT D.T1.4.1

Interreg
CENTRAL EUROPE European Union
European Regional
Development Fund

Forget Heritage

KAZALO

UVOD	3
RAZLOGI ZA NALOŽBE	7
ZAKONODAJA IN POLITIKE	
EVROPA	12
ITALIJA – GENOVA AND MILANO	15
MADŽARSKA – PÈCS	21
NEMČIJA – NÜRNBERG	25
HRVAŠKA – REKA	31
SLOVENIJA – LJUBLJANA	35
POLJSKA – VARŠAVA IN BYDGOSZSZ	39
ČEŠKA REPUBLIKA – ÚSTÍ NAD LABEM	47
POVZETEK	51
ZAKLJUČKI	55

UVOD

O PROJEKTU

Projekt Forget Heritage se ukvarja z vprašanjem, kako izboljšati sodelovanje med javnim in zasebnim sektorjem, da bi našli trajnostne rešitve za spremembo namembnosti neizkoriščenih stavb dediščine.

Zamesta v državah Srednje Evrope je značilna prisotnost neizkoriščenih zgodovinskih stavb, na primer nekdanjih tovarn, bolnišnic in vojašnic. Te stavbe so oblikovale zgodovino in življenje lokalnih skupnosti in so še vedno pomemben del kulturne dediščine regij.

Veliko stavb kulturne dediščine je v javni lasti in se vzdržujejo iz javnih sredstev – to se spreminja, saj narašča povpraševanje zasebnih in državljskih združenj.

Vključevanje zasebnega sektorja je tudi priložnost za razvoj konceptov, ki presegajo zgolj ukrepe ohranjanja. Sprememba namembnosti stavb lahko prinaša dodano vrednost in ima velik pomen za meščane, kreativce in gospodarstvo.

Vzpostavljanje ravnotežja med ohranjanjem in spreminjanjem, zasebnimi in javnimi interesi, kulturnimi interesi in ekonomičnostjo predstavlja velik izziv za prihodnje projekte.

Cilj partnerstva je, da bi poleg vzpostavljanja ravnovesja pomagalo raziskati, krepiti in učinkovito uporabiti pogosto skrite potencialne premalo izkoriščene kulturne dediščine – za boljšo kakovost življenja za vse vključene akterje.

O TEM PRIROČNIKU

Priročnik o politiki je del prvega tematskega delovnega sklopa (WPT1) v okviru projekta Forget Heritage.

Vsak projektni partner je za svojo državo izdelal pregled zakonodaje in politik, ki zadevajo varstvo in (ponovno) uporabo stavb kulturne dediščine, in prispeval tudi priporočila o tem, kaj bi bilo treba izboljšati. Priročnik predstavlja pregled zbrane veljavne zakonodaje na lokalni, regionalni in nacionalni ravni.

Poleg tega priročnik podaja tudi pregled nacionalnih praks glede varovanja in (ponovne) uporabe stavb kulturne dediščine. Navaja tudi akterje, priložnosti in utemeljitve za finančno podporo takih projektov.

Priročnik pomaga spoznati predmet obravnave in vpeljuje nekatere pristope in procese. Izkazalo se je, da se partnerska mesta spopadajo s podobnimi težavami,

zato podaja tudi pregled uspešnih rešitev za valorizacijo kulturne dediščine. Priročnik torej ponuja priložnost za spopadanje s to tematiko in začetne usmeritve za lokalne oblikovalce politik, ki želijo pristopiti k revitalizaciji zgodovinskih znamenitosti s pomočjo kulturnih in kreativnih industrij (KKI) ter na podlagi pametnih meril in meril javno-zasebnega partnerstva.

Poudarja tudi osrednjo vlogo KKI pri ustvarjanju in izvajanju novih rešitev za spremembo namembnosti neizkoriščenih objektov dediščine in prikaže številne priložnosti za urbani razvoj, ki se v tem kontekstu porajajo.

Čeprav ta priročnik ne more in ne sme podajati pravno zavezujočih priporočil, pa je lahko dobra osnova za izvajanje projektov. Vse izkušnje niso prenosljive, toda kot celota vendarle ozaveščajo in krepijo občutljivost pri obravnavanju kulturne dediščine.

CILJI

Pri izdelavi tega priročnika smo sledili naslednjim ciljem:

Podpora izvajanju projektov valorizacije kulturne dediščine.

Priročnik predstavlja kratek uvod v veljavni pravni položaj kulturne dediščine in pomaga preučevati in načrtovati nadaljnje korake pri uresničevanju projektov valorizacije kulturne dediščine.

Nadnacionalni okvir

Vsaka država partnerica ima svojo obsežno zakonodajo, politike in direktive, ki urejajo področje kulturne dediščine. Namen tega priročnika je, da bi množico vseh zakonov, priporočil in postopkov predstavil čim bolj zgoščeno in pregledno.

Prenos znanja

Dokumentiranje najpomembnejših smernic, členov in priporočil podpira prenos znanja med partnerji v okviru projekta Forget Heritage in na partnerje zunaj projekta, ki se

ukvarjajo z valorizacijo premalo izkoriščene kulturne dediščine. Primerjava obstoječega stanja (status quo) s pravnim položajem drugih projektih partnerjev ter priporočila in rešitve, kako nagovarjati različne okvire, spodbujajo izmenjavo izkušenj med mesti in omogočajo čezmejno komunikacijo.

Ozaveščanje

Kreativni koncepti ponovne uporabe ponujajo veliko priložnosti v gospodarskem in kulturnem smislu. Eden od ciljev tega priročnika je tudi krepitev ozaveščenosti o medsebojni povezanosti, kar v najboljšem primeru vodi do ukrepanja odgovornih oseb v gospodarstvu in politiki.

Okvir za oblikovalce politik

Uvod in pregled veljavne zakonodaje, politik in modelov financiranja ustvarjata tudi ozaveščenost o aktualnih problemih za lokalne akterje. Pokažeta lahko tudi izhodišča za njihovo lastno zavezanost in obseg delovanja.

METODOLOGIJA

Osnova priročnika je bil pregled raziskav o pravnem položaju v posamezni državi/regiji, ki so ga pripravili projektni partnerji.

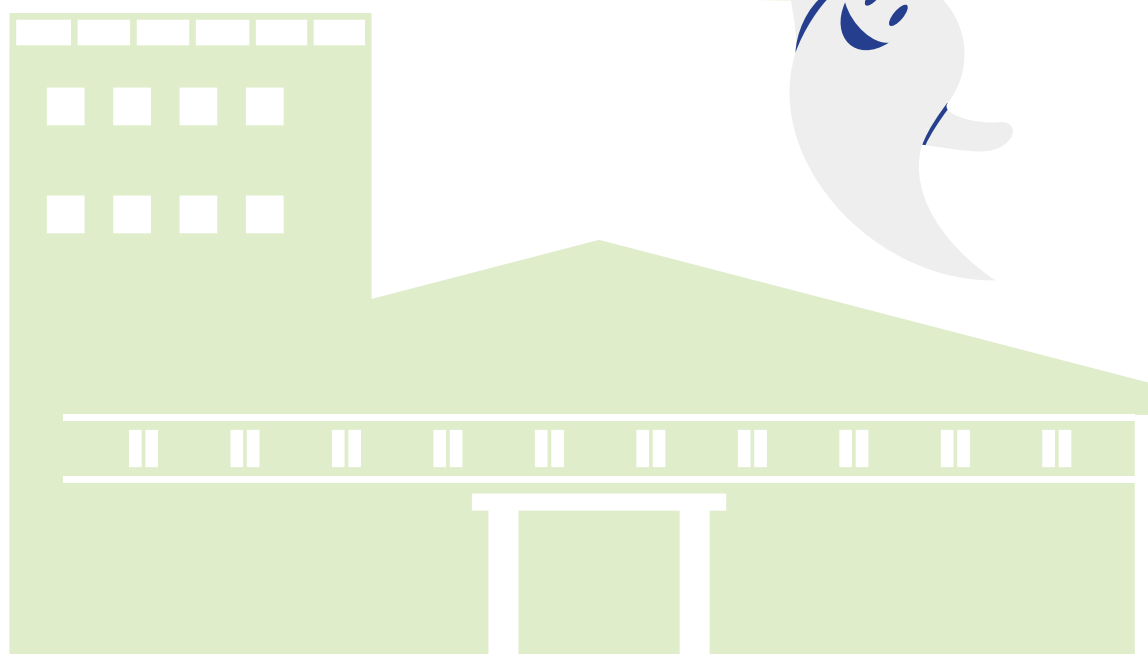
Partnerji so najprej zbrali vse ustrezne informacije (zakonodaja, politike, glavni akterji, možnosti financiranja in razvojni programi) in jih predložili v enotno oblikovani predlogi. Predloge so na voljo v vseh ustreznih nacionalnih jezikih in tudi angleščini.

Vsebina je bila naslednja:

1. Opis sistema za varstvo kulturne dediščine v vsaki državi.
2. Pregled zakonodaje, ki zadeva kulturno dediščino:
 - v kontekstu prostorskega in urbanističnega načrtovanja,
 - v kontekstu javno-zasebnega partnerstva,
 - v kontekstu gradbeništva,
 - v kontekstu turizma.
3. Opis najpomembnejših lokalnih/regionalnih/nacionalnih politik, ki neposredno in posredno vplivajo na varstvo materialne kulturne dediščine. Na primer politike, ki zadevajo:
 - urbani razvoj,
 - podporo kulturnih in kreativnih industrij,
 - podporo podjetništva,
 - podporo turizma,
 - drugo (izobraževanje, inovacije ...).
4. Seznam glavnih akterjev in njihovih vlog.
5. Preverjanje priložnosti za financiranje in analize tekočih razvojnih programov.
6. Priporočila z zvezi z zadevno zakonodajo in politikami.

RAZLOGI ZA NALOŽBE

NALOŽBE V KONCEPTE, KI ZADEVAJO PONOVO UPORABO STAVB KULTURNE DEDIŠČINE

Kulturna identiteta in življenjska kakovost

Kulturna dediščina je povezovalni element evropske kulturne identitete. Ne glede na objektivno lepe ali zanimive zgodovinske stavbe in komplekse smo priča vse večji potrebi po kontinuiteti in poznavanju zgodovinsko oblikovanega okolja med meščani. Mesta, ki so privlačna in posebna zaradi velikega števila stavb kulturne dediščine, ustvarjajo pristanost, privlačijo potencialne prebivalce in se soočajo z manjšo stopnjo izselitev.

Lokacijski in gospodarski dejavniki

Stavbe kulturne dediščine, ki so v aktivni uporabi, in živahne zgodovinske četrti so privlačna alternativa za življenje in delo. Na območjih z visoko gostoto stavb kulturne dediščine in zgodovinskih vedut je lahko varstvo kulturne dediščine odločilna lokacijska prednost in predstavlja obetavne priložnosti za naložbe.

Poleg pozitivnega učinka na prebivalce takih mest je povečanje mestnega turizma, ki spremlja učinkovito varstvo kulturne dediščine, tisti gospodarski dejavnik, ki ga ne moremo prezreti. Območja s stavbami in kompleksi dediščine v ožjem središču mest imajo posebne koristi. Območja posebnega zgodovinskega pomena vse bolj privabljajo turiste in so del klasičnih turističnih ogledov znamenitosti v mestih.

Varstvo stavb kulturne dediščine poleg kulturnih spomenikov državnega pomena

Stavbam kulturne dediščine, ki strukturno niso del mestne vedute, namenjamo manj pozornosti. Ne predstavljajo namreč nobene očitne kulturno-zgodovinske vrednosti, na katero bi bili ponosni, zato se na prvi pogled njihov turistični razvoj ne zdi smiseln. Toda tudi ti kompleksi gradijo identiteto mesta in pričajo o zgodovini njegovih prebivalcev.

Če te stavbe kulturne dediščine ostajajo neizkoriščene ali celo propadajo, ker zasnove za spremembo namembnosti niso bile izdelane ali izpeljane, je škoda nepopravljiva. Dolgoročno to negativno vpliva na kulturno identiteto celotne regije.

Ker turistične znamenitosti ne prepoznamo vedno na prvi pogled ali pa je njena uporaba popolnoma neustrezna, saj potreb po prejšnji namembnosti na primer vojašnic, tovarn in podobno ni več, moramo poiskati nove koncepte za uporabo.

Pri tem imajo ključno vlogo kreativne in kulturne industrije. Te zagotavljajo nove perspektive, znanje in zavezanost k oživitvi, ohranjanju in varstvu dediščine, obenem pa dovolj prostora za sedanji in prihodnji razvoj. Da bi izkoristili polni potencial kulturne dediščine, potrebujemo nove, bolj prožne in pregledne politike ter modele financiranja.

NALOŽBE V KULTURNE IN KREATIVNE INDUSTRIJE

Evropska identiteta

Kulturne in kreativne industrije, ki so v primerjavi z drugimi industrijami daleč najbolj raznolike in živahne, pomembno prispevajo k nastanku evropske identitete prek različnih podvigov, čezmejnih projektov, sodelovanja in poslovnih modelov.

Novi vidiki

Akterji v tem novem industrijskem sektorju zaradi svojih neobičajnih stališč in pristopov prispevajo nove odgovore na vprašanja, s katerimi se sooča Evropa. Da bi ustvarjali pogoje, v katerih bi šli v koraku z izjemno hitrim tehnološkim, gospodarskim in družbenim razvojem v času digitalizacije in globalizacije, kulturne in kreativne industrije spodbujajo razvoj držav Evropske unije tako na družbeni kot na gospodarski ravni.

Umetnost in kultura sta kot pomemben povezovalni element naših skupnosti močna vzpodbuda za inovativne tehnike in tehnologije. Za učinkovitejšo izrabo tega potenciala potrebujemo nove modele, ki bi akterje podpirali; nenazadnje potrebujejo tudi dejanski prostor, kjer lahko svoje ideje uresničujejo.

Lokacijski in gospodarski dejavnik

Regionalne in mednarodne raziskave kažejo neposredno povezavo med kreativnostjo in uspešnim gospodarstvom. Poleg večje vrednosti nepremičnin na teh območjih to pozitivno vpliva tudi na zaposlovanje v regijah z močnimi kreativnimi industrijami.

Kreativne industrije, kot eden najhitreje rastočih sektorjev svetovnega gospodarstva,

ustvarjajo priložnosti za nova delovna mesta, gospodarsko rast in inovacije. Velik pomen dajejo predvsem lokacijskemu razvoju (tudi v smislu demografije). Poleg tega kulturne in kreativne industrije pomembno prispevajo k bruto nacionalnemu proizvodu.

Prostor za kulturne in kreativne industrije

Tradicionalne industrije imajo brez dvoma koristi od kreativnih sektorjev. Tako so napori po krepitevi poslovnih lokacij pomembno odvisni od vprašanja, kako najti dovolj primerne prostora.

Dejavniki, ki opisujejo idealno delovno mesto za akterje v kulturnih in kreativnih industrijah, so dobra dostopnost, ugodne cene najema prostorov in dobro razvita infrastruktura. To so merila, ki jih odlično izpolnjuje veliko neizkoriščenih stavb kulturne dediščine, nekdanjih skladišč in tovarn kulturne in zgodovinske vrednosti. Izkušnje kažejo, da sprememba namembnosti teh objektov, ki ustvarja prostor na primer za filmsko produkcijo, umetniške ateljeje ali agencije, vodi v oživitev celotnih območij, ki bi sicer še več let ostala neizkoriščena.

Za nadgradnjo dosežene obnove in dolgoročno pozitivne učinke je zelo pomembna politična podpora. Žal akterji v kreativnih industrijah pogosto dobijo soglasje le za začasno rabo nepremičnine. To upočasnjuje trajna prizadevanja in naložbe.

Če je prostor na voljo dlje časa in pod stabilnimi pogoji, ima regija lahko velike koristi od pozitivnih učinkov vzpostavitve kulturnih in kreativnih industrij.

POSEGI

Zakonodajna in politika, zbrane v tem priročniku, večinoma zadevajo ohranjanje obstoječe kulturne dediščine, manj pa potenciala, ki se skrivajo v konceptih inovativne ponovne uporabe. Zato ne ustvarjajo dovolj ustrezne pogojev, ki bi take napore podpirali. Na voljo je tudi manj programov in subvencij za spremembo namembnosti neizkoriščenih stavb dediščine.

Sprememba namembnosti pa ima pomembne gospodarske in družbene koristi – za nepremičnine, urbani razvoj in celotno regijo. To lahko vodi v urbano

in družbeno prenavo, ustvarja prostor za inovacije in gospodarski razvoj in vdahne novo življenje slabše razvitim območjem. Sodelovanje med politiko ter kulturnimi in kreativnimi industrijami bi moralo biti vzdržno in dolgoročno, da bi izkoristili ne le prostorske praznine, temveč vse zmožljivosti kreativnega dela.

Čeprav je zaveza zasebnega sektorja pomemben dejavnik pri uspehu in kontinuiteti projektov, je glavni cilj ponovna oživitev stavb, javno posredovanje, podpora in spodbuda.

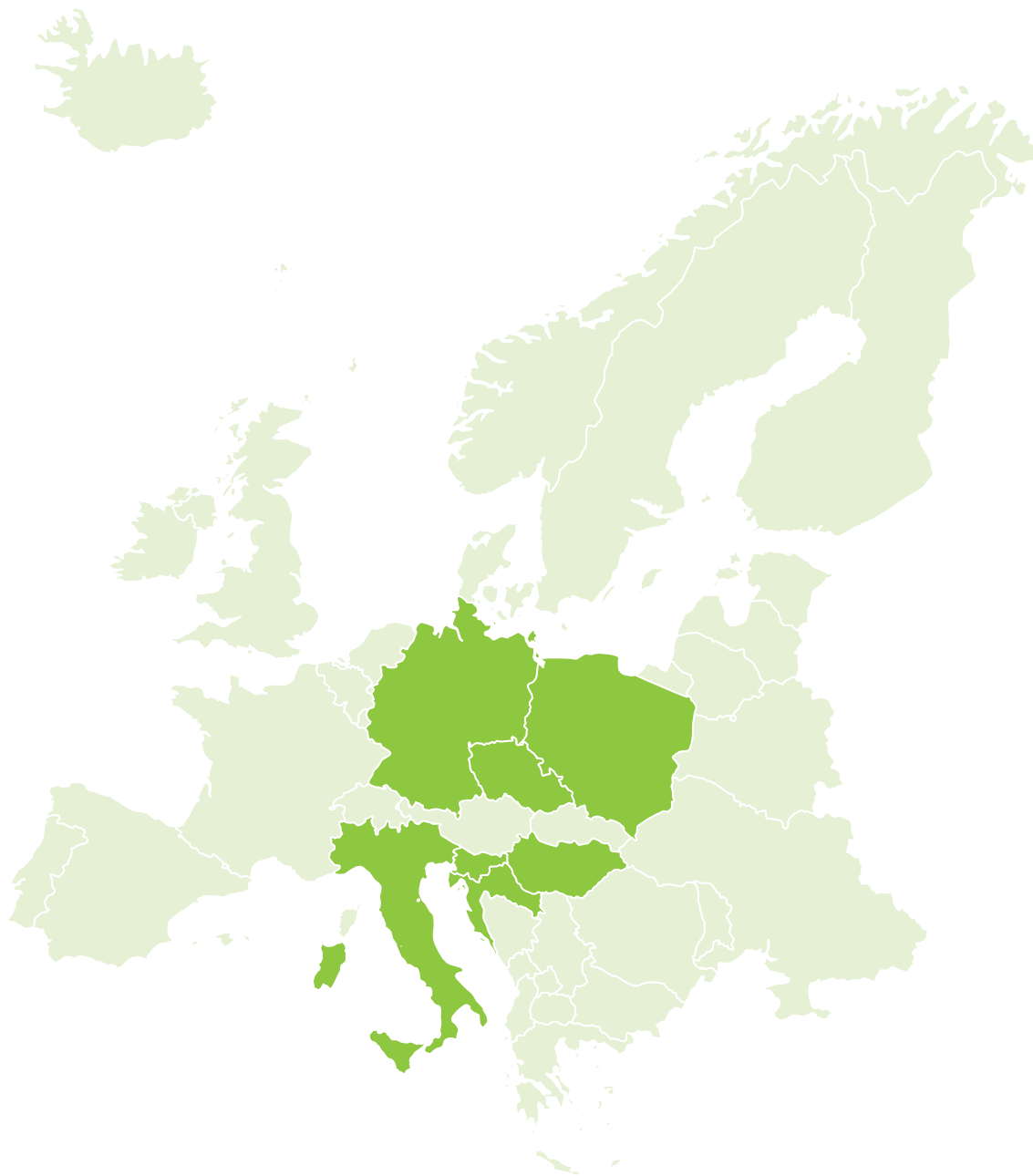
ZAKONODAJA IN POLITIKE

NA PODLAGI RAZISKAV PARTNERJEV

EVROPA

KONVENCIJE IN LISTINE

Mednarodne

Varstvo zgodovinskih spomenikov urejajo in spodbujajo različne resolucije, sporazumi in priporočila Sveta Evrope, Mednarodnega združenja za spomenike in spomeniška območja (ICOMOS) in organizacije UNESCO.

- Haaška konvencija z dne 14. 5. 1954
- Evropska kulturna konvencija z dne 19. 12. 1954
- Mednarodna listina o konservaciji in restavraciji spomenikov in spomeniških območij iz leta 1964
- Konvencija o varstvu svetovne kulturne in naravne dediščine UNESCO z dne 16. 11. 1972
- Evropska listina o arhitekturni dediščini z dne 26. 9. 1975

Evropa

Ponovno uporabo kulturne dediščine pomembno zadevata predvsem naslednja dokumenta:

- Evropska listina o arhitekturni dediščini,
- Konvencija Sveta Evrope o varstvu evropske arhitekturne dediščine

- Konvencija Sveta Evrope o varstvu evropske arhitekturne dediščine (Granada) z dne 3. 10. 1985
- Mednarodna listina o ohranjanju zgodovinskih mest in urbanih območij (Washingtonska listina), 1987
- Okvirna konvencija Sveta Evrope o vrednosti kulturne dediščine za družbo (Faro) z dne 27. 10. 2005

Obstajajo tudi drugi predpisi, ki zadevajo kulturo na splošno, arheološko dediščino, kulturne krajine, vrtove, podvodno dediščino in uvoz predmetov kulturne dediščine. Ti le v zanemarljivi meri vplivajo na spremembo namembnosti kulturne dediščine in jih zato posebej ne navajamo.

Opomba: Beneška listina iz leta 1964 (Mednarodna listina o konservaciji in restavraciji spomenikov in spomeniških območij) je najpomembnejše besedilo, ki zadeva varstvo spomenikov po svetu, vendar pravno ni zavezujoče in ga zato v ta priročnik nismo vključili.

EVROPSKA RAVEN

Konvencija Sveta Evrope o varstvu evropske arhitekturne dediščine (Granadski sporazum), sprejeta dne 3. oktobra 1985 v Granadi na 2. evropski konferenci ministrov, odgovornih za varstvo spomenikov

Izvajanje konvencij, ki so za države članice pravno zavezujoče.

S podpisom se zadevne države zavežejo k evidentiranju in popisu dobrin, ki jih je treba zaščititi. Zavežejo se tudi k zagotavljanju pravnega varstva in ohranjanja, finančne podpore in varstva arhitekturne dediščine pred škodljivimi vplivi okolja.

- Opredelitev pojma »arhitekturna dediščina«
- Evidentiranje dobrin, ki jih je treba zaščititi
- Postopki pravnega varstva
- Spremljevalni ukrepi
- Sankcije
- Ohranitveni ukrepi
- Sodelovanje in združenja
- Informiranje in usposabljanje
- Usklajevanje ohranitvenih ukrepov na evropski ravni
- Končne določbe

Evropsko listino o arhitekturni (stavbni) dediščini je sprejel Odbor ministrov Sveta Evrope in slovesno razglasil na kongresu evropske kulturne dediščine v Amsterdamu med 21. in 25. oktobrom 1975.

Odbor ministrov sprejme in razglasi načela naslednje listine, ki jo je pripravil Odbor Sveta Evrope o spomenikih in spomeniških območjih:

1. Evropska arhitekturna dediščina vključuje ne le najpomembnejše spomenike, temveč tudi preprostejše stavbe v starih mestnih jedrih in vaseh v naravnem ali umetnem okolju.
2. Preteklost, kot jo uteleša stavbna dediščina, predstavlja okolje, ki je nepogrešljivo za uravnoteženo in polno življenje.
3. Stavbna dediščina predstavlja kapital nenadomestljive duhovne, kulturne, družbene in ekonomske vrednosti. Struktura starih mestnih jeder in območij pogojuje skladno družbeno ravnovesje.
5. Stavbna dediščina ima pomembno vlogo pri izobraževanju.
6. Ta dediščina je ogrožena.
7. Celostno ohranjanje zmanjšuje ogroženost.
8. Celostno ohranjanje je odvisno od pravne, administrativne, finančne in tehnične podpore.
9. Celostno ohranjanje ne more biti uspešno brez sodelovanja vseh.
10. Evropska stavbna dediščina je skupna lastnina naše celine.

ITALIJA

GENOVA IN MILANO

INSTITUCIONALNI OKVIR - ITALIJA

Nacionalna/regionalna raven

Za nacionalno lastnino je na nacionalni ravni v prvi vrsti odgovorno ministrstvo, pristojno za kulturno dediščino in turizem, MiBACT, za območja lokalnega pomena pa dežele in občine. Tako je na primer financiranje zelo

pomembnih muzejev (npr. Polo Museale di Strada Nuova) v Genovi neposredno odvisno od občine. V tem primeru velik del financiranja prispeva zasebni sektor (npr. kulturne ustanove).

Lokalna raven

Lokalni urbanistični načrt (PUC) za Genovo na lokalni ravni jasno določa način, kako se izvajajo arhitekturne in urbanistične spremembe v Občini Genova, tudi v zvezi s kulturnimi spomeniški območji (npr.

območje v bližini Villa Giustiniani Cambiaso v okrožju Albaro, znamenita arhitektura, zgrajena leta 1548 po načrtih renesančnega arhitekta Galeazza Alessija iz Perugie).

Glavni akterji in njihova vloga

Ministrstvo za kulturno dediščino in turizem
Ministrstvo je pripravilo zakonske predpise, ki zadevajo kulturno dediščino in urejajo vse njene vidike. Zakonik predstavlja predpise o uporabi in ponovni uporabi kulturne dediščine in organizira finančno podporo, tako javno kot zasebno.

Dežela Ligurija

Urejanje varstva kulturne dediščine z več vidikov. Priznavanje vloge zasebnega sektorja in razporeditev sredstev.

Dežela Lombardija

Regulativno prestrukturiranje področja kulture, uvedba novih programov in orodij financiranja, zahvaljujoč zasebnim

prispevkom in prostovoljstvu, povečanje vloge prostovoljstva.

Ministrstvo za gospodarstvo in finance; Ministrstvo za promet; Ministrstvo za regionalne zadeve in avtonomne dežele

Dodelitev kredita tistim javnim ali zasebnim subjektom, katerih donacije zadevajo kulturno dediščino. Poenostavitev birokratskih postopkov.

Ministrstvo za gospodarstvo in finance; Ministrstvo za gospodarski razvoj; Ministrstvo za izobraževanje

Vzpostavitev nove vrste start-up podjetij, ki se osredotočajo (tudi) na kulturno dediščino, urejanje prostorskega načrtovanja in varstvo območij kulturne dediščine.

ZAKONODAJA - ITALIJA

NACIONALNA RAVEN

Codice dei beni culturali e del paesaggio ai sensi dell'articolo 10 della legge 6 luglio 2002, n. 137 Decreto Legislativo 22 Gennaio 2004, n. 42

Zakonik ureja osnovne predpise glede kulturne dediščine ter naravnih in kulturnih krajin (člena 1, 4). Glavni cilj je doseganje

ciljev ohranjanja, javna uporaba in ohranjanje kulturne dediščine.

>> Urbanistično načrtovanje

Zakon vsebuje tudi navedbe glede rabe in ponovne rabe kulturne dediščine (členi 6, 10, 20, 45) ter njenega upravljanja (členi 53, 57, 65, 95), ne glede na to, ali gre za javno ali zasebno lastnino (členi 102-117).

>> Javno-zasebno partnerstvo

Zakon ureja vlogo državljanov zasebnikov pri varovanju kulturne dediščine (členi 5, 6, 102, 117). Spodbuja zasebna partnerstva, vendar le pod neposrednim nadzorom MiBACT.

Javna kulturna dediščina ne sme nikoli preiti v zasebno last, razen v izjemnih primerih, navedenih v zakonu (členi 57-65).

>> Gradbeništvo

Zakon vključuje predpise o javnem interesu (členi 136-138). Če je območje proglašeno za območje v javnem interesu, veljajo omejitve glede gradnje in gibanja.

V tem primeru morajo tudi zasebniki sodelovati z MiBACT pri varstvu območij (krajin) kulturne dediščine.

D.L. 31 maggio 2014, n. 83 Convertito in legge, con modificazioni, dall' art. 1, comma 1, L. 29 luglio 2014, n. 106. Disposizioni urgenti per la tutela del patrimonio culturale, lo sviluppo della cultura e il rilancio del turismo.

Zakon predstavlja novo vrsto finančne podpore kulturni dediščini, na podlagi zagotavljanja posojil za donacije, povezane s kulturno dediščino (člen 1).

Zakon ureja nov strateški načrt za kulturno dediščino ter nujne ukrepe, povezane s poenostavitvijo, preglednostjo in pravilnim upravljanjem (členi 7, 8, 12, 17).

Decreto legge 12 settembre 2014, n. 133, coordinato con la legge di conversione 11 novembre 2014, n. 164, recante: "Misure urgenti per l'apertura dei cantieri, la realizzazione delle opere pubbliche, la digitalizzazione del Paese, la semplificazione burocratica, l'emergenza del dissesto idrogeologico e per la ripresa delle attività produttive".

Uredba vpeljuje več nujnih predpisov, predvsem glede sredstev EU (člen 12) in njihovega upravljanja. Glavni cilj je poenostavitev administrativnih procesov in polno črpanje evropskih sredstev.

Vključuje tudi predpise glede neizkoriščenih območij kulturne dediščine (členi 25, 26 in 33).

Decreto-legge 18 ottobre 2012, n. 179, coordinato con la legge di conversione 17 dicembre 2012, n. 221, recante: "Ulteriori misure urgenti per la crescita del Paese".

Uredba določa novo vrsto oživitve (člen 25) (tudi) kulturne dediščine in predpise glede financiranja projektov. Poleg tega postavlja nove standarde trženja kulturne dediščine

(člen 32) in javno-zasebnega partnerstva. Ureja tudi razvoj območij kulturne dediščine (člen 34).

Codice del Terzo settore, Decreto Legislativo 3 luglio 2017, n. 117 a norma dell'articolo 1, comma 2, lettera b), della legge 6 giugno 2016, n. 106.

Zakonik ureja subjekte tretjega sektorja, ki izvajajo dejavnosti, ki so v splošnem interesu, za doseganje državljanskih, solidarnostnih ciljev in ciljev družbene koristnosti, torej v nepridobitne namene. Ureja prostovoljstvo

in s tem povezane dejavnosti, združenja in ustanove tretjega sektorja ter posebne subjekte, kot so združenja za socialno spodbujanje in človekoljubne organizacije.

REGIONALNA RAVEN – LIGURIJA

Legge regionale 31 ottobre 2006, n. 33 Testo unico in materia di cultura

Ta regionalni zakon določa glavne cilje urejanja kulturne dediščine (člen 1), vključno z vlogami regionalnih in lokalnih akterjev (člena 2, 4). Določa zasebno-javna partnerstva (člena 16, 19) in predpisuje

razvoj lokalnih območij kulturne dediščine (člena 23, 26); to vključuje gospodarski razvoj območij z vzpostavitvijo posebnega sklada (člen 30).

REGIONALNA RAVEN – LOMBARDIJA

Legge regionale 7 ottobre 2016 - n. 25 Politiche regionali in materia culturale - Riordino normativo

Ta regionalni zakon poenostavlja in nadgrajuje zakonodajo v zvezi s snovno in nesnovno kulturno dediščino in določa glavne cilje urejanja kulturne dediščine (člen 1), vključno z vlogami regionalnih in lokalnih akterjev (členi

3, 4, 5). Določa zasebno-javna partnerstva (členi 12, 29, 37) in predpisuje gospodarski razvoj lokalnih območij kulturne dediščine (člen 12), z uvedbo novih programov in orodij financiranja (člena 42, 43).

LOKALNA RAVEN – GENOVA

Provvedimento n. 165, Piano Urbanistico Comunale del Comune di Genova

Ta lokalni ukrep ureja graditev, spremembe ali rušenje stavb, storitev in zelenih območij (javnih ali zasebnih) v lokalnem območju Genove (člen 1).

Navaja posebne predpise, ki zadevajo varstvo kulturne dediščine (člen 10 bis). Glavni cilj je zagotoviti restavriranje kulturnih območij znotraj načrta za zazidavo.

Regolamento sulla collaborazione tra cittadini e amministrazione per la cura, la gestione e la rigenerazione in forma condivisa dei beni comuni urbani. Abrogazione del "regolamento sugli interventi di volontariato", approvato con deliberazione del consiglio comunale n. 126 del 22.11.1999 Te smernice določajo novo vrsto javno-zasebnega sodelovanja pri uporabi in ponovni uporabi dediščine (člen 1).

Ustvarjajo partnerske dogovore z meščani (člen 4) in jim podeljujejo ključne vloge pri ohranjanju in varstvu kulturne dediščine

(členi 5–9). Smernice določajo tudi podelitev davčnih olajšav (člen 10).

LOKALNA RAVEN – MILANO

Delibera Consiglio Comunale N.16 del 22.05.2012 Piano Governo Territorio (PGT) Comune di Milano

Ta lokalni ukrep ureja graditev, spremembe ali rušenje stavb, storitev in zelenih območij (javnih ali zasebnih) v lokalnem območju Milana (PdR členi 5, 10, 11 in PdR členi 12–17).

Navaja posebne predpise, ki zadevajo

varstvo kulturne dediščine (PdR členi 12–17). Glavni cilj je obnova obstoječega mesta: spodbujanje bolj uravnoteženega in trajnostnega modela urbanega razvoja (PdR členi 5, 10, 11 in PdR členi 12–17).

POLITIKE - ITALIJA

Varstvo in uporaba kulturne dediščine

Kulturna dediščina ni breme, temveč velik dar naše preteklosti in pomembna dediščina za prihodnost. Zakon mora ustvariti ravnovesje med gospodarskimi pobudami in varstvom kulturne dediščine. S tem italijanski zakonodajalci urejajo vse vidike področja kulturne dediščine.

Od znanja in zavedanja o kulturnih dobrinah do davčnih olajšav in dodeljevanja izrednih sredstev – zakonodajalci so ustvarili uspešen krog, v katerem je umetnost priložnost za zaposlovanje in turizem.

NACIONALNA RAVEN

Povzetek

Priprava krovnega zakonika o kulturni dediščini, ki ureja vse vidike tega področja.

Zakonik predstavlja predpise o uporabi in ponovni uporabi kulturne dediščine in organizira finančno podporo, tako javno kot zasebno. To so osnovni predpisi, ki urejajo

kulturno dediščino, obstaja pa tudi druga, bolj specifična zakonodaja, ki zadeva različne vidike.

Zakonik uvaja stroge predpise glede kroženja kulturne dediščine, predvsem kot boj proti brezpravju.

Dejavnosti

Uporaba in ponovna uporaba kulturne dediščine z javnim monitoringom.

Financiranje

Nacionalna proračunska sredstva in davčni odbitki, predvsem »umetniški bonus«, zasebne donacije.

REGIONALNA RAVEN

Povzetek – Ligurija

Urejanje in varovanje kulturne dediščine z več vidikov.

Eden glavnih ciljev tega regionalnega zakona je strogo prepoznavanje zasebne vloge. Drugi cilj je razporeditev sredstev za zaščito minimalnih zahtev glede kakovosti na tem

področju.

Zakon določa načrt za izboljšanje stanja kulturne dediščine, opredeljuje območja kulturne dediščine, institucije za varstvo in sredstva. Predpisi urejajo tudi razvoj kulturne dediščine nepremičnin.

Povzetek – Lombardija

Urejanje in varovanje kulturne dediščine z več vidikov.

Dežela Lombardija spodbuja celostno, več-sektorsko lokalno načrtovanje, ki temelji na usklajevanju javnih in zasebnih organov.

Celostni načrti na področju kulture so zasnovani za izvajanje in spodbujanje celostnih kulturnih posegov, tako na teritorialni ravni kot pri prednostnih vprašanjih.

Dejavnosti

Regionalne politike in kulturna dediščina

Financiranje

Regionalna proračunska sredstva

LOKALNA RAVEN

Povzetek – Genova

Glavni cilj teh smernic je urejanje prostorskega in urbanističnega načrtovanja v Genovi. Urejen prostorski razvoj predstavlja varstvo za različna nujna področja, tudi področja kulturne dediščine.

Urbanistični načrt (PUC) določa vse vidike

glede nepremičnin in ureja načrtovanje mesta tudi glede na javne in zasebne potrebe. PUC je podlaga vseh zazidalnih načrtov in določa, ali se stavba lahko zgradi ali spreminja. Vključuje tudi določila glede izgleda fasadnega ovoja.

Povzetek – Milano

Ta lokalni ukrep navaja posebne predpise, ki zadevajo varstvo kulturne dediščine. Ureja prostorsko in urbanistično načrtovanje v Milanu. Glavni cilj je obnova obstoječega mesta: spodbujanje bolj uravnoteženega in trajnostnega modela urbanega razvoja.

Občina Milano v PGT nakaže pravila o uporabi in varstvu kulturne dediščine in izpopolnjen sistem pobud za obnovo stavb zgodovinskega pomena.

Dejavnosti

Lokalne politike v kulturni dediščini

Financiranje

Lokalna proračunska sredstva

ZAKLJUČEK - ITALIJA

Zakonodaja na nacionalni ravni v zadnjih letih vse več pozornosti namenja tako KKI kot kulturni dediščini.

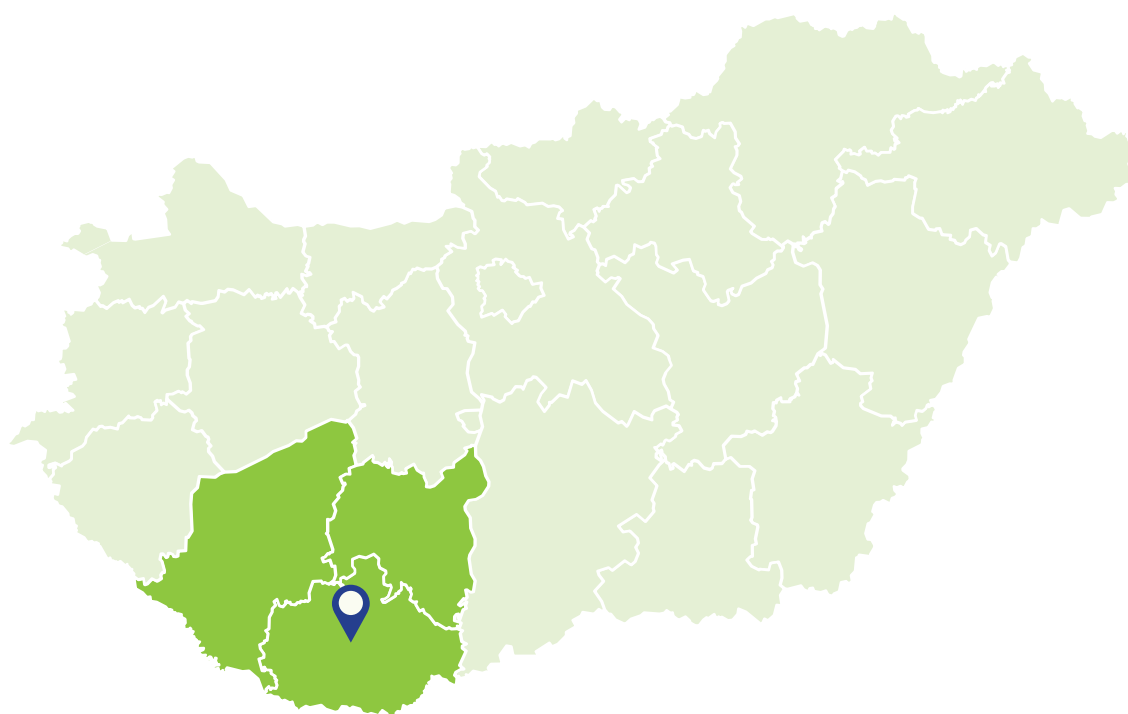
Objavljeni so bili standardi, ki potrjujejo opredelitev KKI in njihovo vlogo pri pripravljanju posebnih politik znotraj tega sektorja (npr. opredelitev KKI kot ključnega elementa za izhod iz gospodarske krize in razvoj, smernice in razporeditev sredstev).

Podrobne politike, ki zadevajo valorizacijo kulturne dediščine, predstavljajo podporo (npr. subvencioniranje najemnin) kulturni dediščini, ki je dodeljena KKI.

MADŽARSKA

PÉCS

INSTITUCIONALNI OKVIR - MADŽARSKA

Nacionalna/regionalna raven

Varstvo in vzdrževanje kulturne dediščine (grajene in tudi intelektualne) je v pristojnosti več vladnih institucij, kot na primer Državnega sekretariata za varstvo kulturne

dediščine pod nadzorom Urada ministrskega predsednika ter okrožnih in občinskih uradov za graditev in varstvo dediščine.

Lokalna raven

Opredelitev, evidentiranje, varstvo, vzdrževanje in razvoj lokalne grajene dediščine je v pristojnosti občine, v delo katere se dejavnosti nacionalnega varstva

dediščine ne vmešavajo. Mestna uprava odloča o tem, katere stavbe bodo pod spomeniškim varstvom in katere ne več, ter tudi o omejitvah, obveznostih in subvencijah.

Glavni akterji in njihova vloga

Minister za varstvo kulturne dediščine

Vladni urad Budimpešte

organizira in nadzoruje dejavnosti in upravlja organe, ki jih imenuje posebna vladna uredba, obenem pa ti organi prispevajo k nalogam, ki jih izvaja minister.

Sklepe in resolucije, ki jih sprejemajo vladni organi, v pripravljalni fazi pregleda svetovalni organ, ki po potrebi nudi tudi pomoč.

Vladni organi nudijo strokovno pomoč in svetujejo glede varstva dediščine:

- začetek veljavnosti
- skladnost
- nadzor
- uporaba pomoči
- sankcije

Lokalna (občinska) uprava – Lokalna uprava okrožja Pécs

Glavni mestni arhitekt

odloča o lokalnem varstvu dediščine. Uredba mestnega sveta predstavlja seznam grajene dediščine pod lokalnim varstvom in ji v podporo dodeljuje določen znesek.

Lokalna uprava mora osnutek vsakega novega predpisa o ukinitvi lokalne zaščite, ki je zunaj postopkov urbanističnega razvoja, predložiti državnemu organu za varstvo dediščine.

- Izdaja uradnega pooblastila
- Skladnost nacionalnih predpisov

ZAKONODAJA - MADŽARSKA

NACIONALNA RAVEN

Zakon LXIV o varstvu kulturne dediščine

Varstvo grajene dediščine ureja poseben zakon, delno pa tudi Zakon o graditvi objektov (zakon LXXVIII iz leta 1997). Glede na zakon se grajena dediščina deli na dediščino

- a) mednarodnega,
- b) nacionalnega,
- c) ali lokalnega

pomena in jo je treba temu primerno vzdrževati, varovati in predstavljati. Zakon imenuje institucije, ki so pristojne za izvajanje zakona na ustreznih ravneh, in na vsaki ravni določa splošne vloge.

Zakon LXXVIII iz leta 1997 o varstvu in oblikovanju grajene dediščine

To je splošni okvir za področje gradnje, vanj je vključeno tudi varstvo dediščine. Opredeljuje cilje varstva dediščine in določa, katere

institucije so pristojne za varstvo grajene dediščine (lokalni organi so imenovani za varstvo dediščine na lokalni ravni).

Zakon LXIV iz leta 2001 496/2016. (XII. 28.) vladna uredba o pravilih, ki se uporabljajo za varstvo dediščine Zakon LXXVIII iz leta 1997

Stavbni spomeniki se morajo uporabljati tako, da se upošteva njihova zgodovinska in izvorna funkcija, medtem ko nova funkcija ne sme ogrožati zaščitenih vrednosti.

Spomenik ali dediščino je treba predstaviti javnosti, vendar je treba upoštevati lastništvo in trenutno rabo.

Uporaba stavb ne sme ogrožati zgodovinskih vrednosti. Če izbiramo med tehnično, gospodarsko in funkcionalno enakovrednimi spremembami, izberemo tiste, ki so najmanj škodljive.

Med obnovo in uporabo mora vlagatelj omogočiti ponovno vključitev zgodovinskih značilnosti in delov nepremičnin; na prvotno mesto vrnemo tiste dele, opremo in prizidke, ki jih lahko.

Novejši dodatki, prizidki ali novi objekti na parceli, na kateri je stavbna dediščina, ne smejo ogrožati pristnosti, obstoja in izgleda spomenika.

Spomenika ne smemo v celoti porušiti.

LOKALNA RAVEN

Pravila za lokalno gradnjo

Urejanje območij varstva dediščine

Območja varstva naselbinske dediščine

Omejitve splošnega varstva okolja in druge omejitve

Naloge izdajanja dovoljenj, določanja obveznosti in nadzora

Posebne regulativne zahteve se nanašajo na določeno vrsto stavb in arhitekturne dediščine

POLITIKE - MADŽARSKA

LOKALNA RAVEN

Povzetek

O lokalnem varstvu dediščine odloča lokalna uprava.

Lokalna uprava Pécs, skupščina 37/2002. (VI. 28.)

1. Splošne določbe
2. Lokalne kategorije varstva

3. Geneza in iztek lokalnega varstva
4. Strokovne zahteve graditve, ki zadeva stavbe in območja zaščitene dediščine
5. Varstvo, subvencije in pogoji podpore gradnji pod lokalnim varstvom

Dejavnosti

Uredba mestnega sveta predstavlja seznam grajene dediščine pod lokalnim varstvom in

ji v podporo dodeljuje določen znesek.

Financiranje

Obnovo in ohranjanje financira lastnik, lokalna uprava pa zagotavlja finančno

podporo (največ 50 % ali 3200 EUR/letno).

ZAKLJUČEK - MADŽARSKA

Varstvo kulturne dediščine financira madžarska Vlada, pogosto pa je za doseganje določenih ciljev financiranje tudi zunanje (EU, nepovratna sredstva norveškega finančnega mehanizma, Svetovna dediščina UNESCO). Finančno ozadje dopolnjujejo občasni prispevki lokalnih uprav.

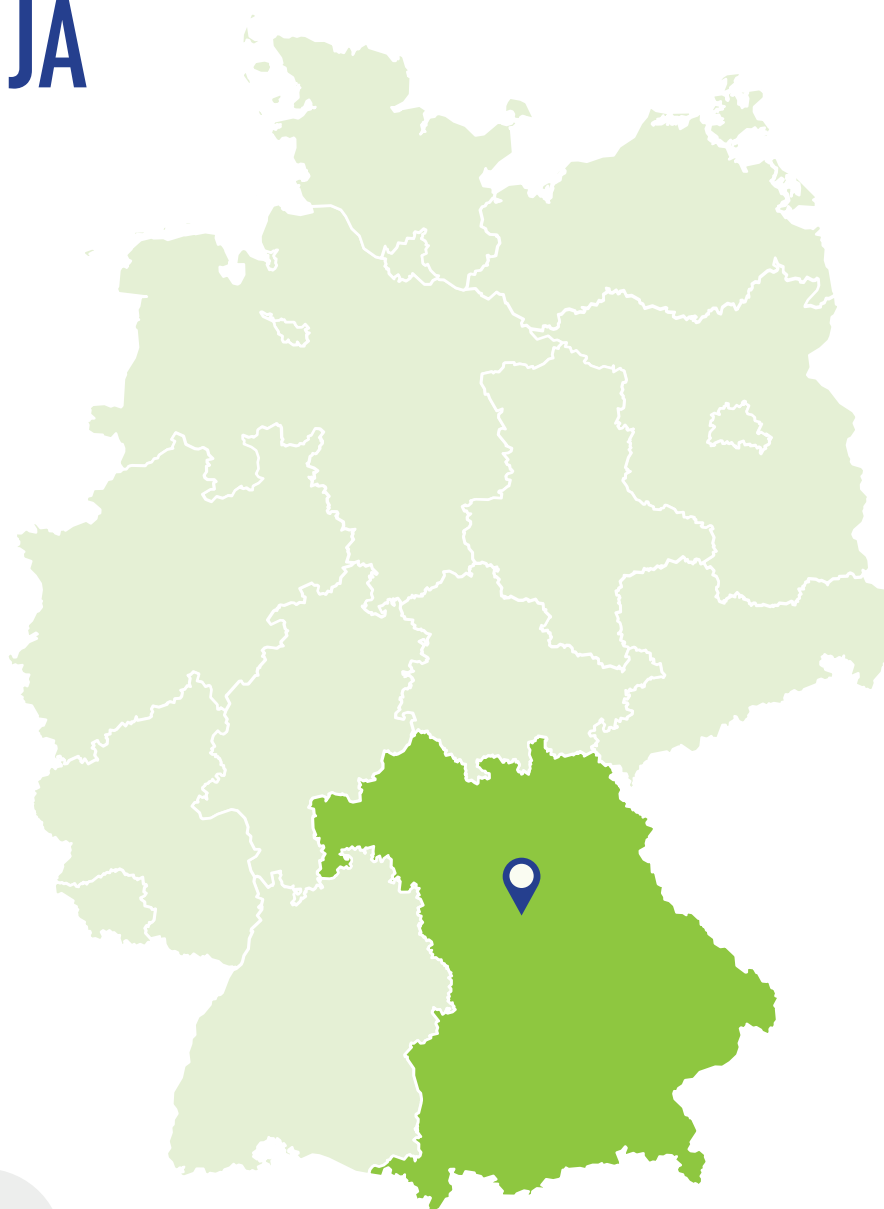
V zadnjih 8. letih ni bilo nobene posebne politike, ki bi zadevala varstvo dediščine.

Do decembra 2011 naj bi bila nekatera območja dediščine, ki so določena v prilogi k zakonu LXIV iz leta 2001, v državni lasti, saj je zakon določal, da mora biti država lastnik vseh območij, določenih v zakonu. To je pomenilo, da je bil zasebni sektor v celoti izključen iz območij dediščine, zasebniki so bili vključeni lahko le kot pogodbeni izvajalci in podizvajalci. Decembra 2011 je bil zakon spremenjen in te nepremičnine niso več nujno v državni lasti.

NEMČIJA

NÜRNBERG

INSTITUCIONALNI OKVIR - NEMČIJA

Nacionalna/regionalna raven

Zakonodaja, ki zadeva spomeniško varstvo, se izvaja znotraj obstoječih vertikalnih administrativnih struktur, ki jih vodi nacionalna zvezna zakonodaja, tej pa sledijo zvezne dežele in občine.

Na podlagi razdelitve pristojnosti med zvezno vlado in zveznimi deželami je varovanje

kulturne dediščine ena od osnovnih nalog zveznih dežel. Zakon izvajajo v smislu vsebine in upravnih nalog v skladu z Zakonom o varstvu spomenikov nacionalnega pomena. Zvezna vlada ima zgolj vlogo sofinancerja, kar izhaja iz očitne potrebe po ohranjanju in obnovi kulturnih spomenikov nacionalnega pomena.

Lokalna raven

Vse poizvedbe, prošnje za financiranje in načrtovanje se najprej rešujejo na lokalni ravni, torej na ravni mesta ali občine. Po navadi to zadeva Upravo za spomeniško varstvo nižje

ravni (Untere Denkmalschutzbehörde), tj. gradbeno upravo (Bauordnungsbehörde) v Nürnbergu.

Glavni akterji in njihova vloga

Nacionalna raven – Zvezni urad za gradbeništvo, urbanizem in prostorske raziskave

Zvezna vlada, zvezne dežele in občine se pri pripravi programa Spomeniško varstvo v mestih (Städtebaulicher Denkmalschutz), kot del spodbujanja razvoja mesta, soočajo s svojo odgovornostjo za stavbno kulturno dediščino.

Regija – Bavarsko deželno ministrstvo za izobraževanje, kulturne zadeve, znanost in umetnost

Na Bavarskem ima največ pristojnosti dežela Bavarska.

Če ni določeno drugače, so Uprave za spomeniško varstvo nižje ravni odgovorne za izvajanje Zakona o spomeniškem varstvu.

Le v primerih člena 73, odst. 1, Bavarskih predpisov za graditev (BayBO) višji organi zamenjajo nižje.

Regionalna/lokalna – Uprava za spomeniško varstvo nižje ravni

Kar se tiče gradbenih posegov na arhitekturnih in umetniških spomenikih ter spomeniških območjih, za katere je potrebno dovoljenje, Uprava za spomeniško varstvo nižje ravni ugotovi, če ti posegi vplivajo na interese varstva kulturne dediščine.

Lokalni – organ, pristojen za gradnjo

Prošnje za nepovratna sredstva obravnavajo organi za gradbene predpise, z izjemo prošenj, naslovljenih na nemško Fundacijo za spomeniško varstvo.

ZAKONODAJA - NEMČIJA

NACIONALNA RAVEN

Zvezni zakon o graditvi objektov (Baugesetzbuch – BauGB)

Zvezni zakon o graditvi objektov je najpomembnejši nemški zakon, ki zadeva graditev, in najpomembnejši vir za načrtovanje urbanističnega razvoja.

Pri pripravi zazidalnih načrtov je treba upoštevati vprašanja kulturne dediščine, varstva in ohranjanja spomenikov ter videza vasi ali krajine kot celote. To se nanaša zlasti na okrožja, ulice, trge zgodovinske ali umetniške vrednosti in s pomenom za urbani razvoj.

>> Urbanistično načrtovanje

Zakon opredeljuje merila za ovrednotenje potrebe po sanaciji in postavlja splošne cilje za te ukrepe. Ureja tudi sodelovanje vključenih deležnikov. Javno financiranje obnove prizadetih mestnih območij in občin od leta 1971 naprej poteka v okviru

zveznega in zveznega deželnega programa (Städtebauförderung). Sestavni del tega programa je program »Städtebaulicher Denkmalschutz«, ki je bil oblikovan za mesta z zgodovinskimi mestnimi jedri.

>> Javno-zasebno partnerstvo

Sodelovanje z zasebniki, člen 11, pogodba o urbanem razvoju: Občina lahko sklepa pogodbe o urbanem razvoju z zasebniki. Te pogodbe morajo biti pisne, storitve, o katerih se dogovorijo partnerji, pa morajo smiselno upoštevati vse okoliščine.

Zakon o davku na prihodek (Einkommenssteuergesetz – EstG)

§7i, 10f, 10g ureja povečanje znižanj in davčnih olajšav za lastnike zgodovinskih spomenikov in zaščitene kulturne dediščine.

REGIONALNA RAVEN

Bavarski zakon o spomeniškem varstvu (Bayerisches Denkmalschutzgesetz – BayDSchG)

Zakon je pravna podlaga za varstvo kulturne dediščine (ohranjanje spomenikov) na Bavarskem.

Opredeljuje zaznavanje in opredelitev spomenikov, ureja pristojnosti, zagotavlja informacije o možnih vrstah rabe teh

spomenikov in ureja, za katere ukrepe je potrebno soglasje. Določa tudi ukrepe, ki jih morajo izvajati lastniki spomenikov.

Ureja tudi sofinanciranje gradbenih ukrepov in davčnih olajšav.

POLITIKE - NEMČIJA

Ohranjanje in obnova nemške kulturne dediščine

Ohranjanje in obnova kulturnih spomenikov v Zvezni republiki Nemčiji je in ostaja ena od ključnih nalog zvezne kulturne politike. Glavno breme pa zaradi svojih pristojnosti nosijo zvezne države. Velik del sredstev prispevajo občine, cerkve, fundacije in zasebniki.

NACIONALNA RAVEN

Povzetek

Program kulturnih spomenikov nacionalnega pomena (National wertvolle Kulturdenkmäler) je nastal v podporo ohranjanja zgodovinskih spomenikov, tj. stavb in območij, ter tudi zgodovinskih

parkov in vrtov, ki imajo velik arhitekturni, zgodovinski in znanstveni pomen. Med letoma 1950 in 2014 so ohranili in obnovili okoli 640 kulturnih spomenikov in v ta namen porabili 353 milijonov EUR.

Dejavnosti

Financiranje iz Programa za spomeniško varstvo in Programa za posebne naložbe, politična priporočila, konference in objave,

podelitev nemške nagrade za ohranjanje spomenikov.

Financiranje

Zvezna sredstva so razporejena glede na proračunske predpise in v mejah letnih proračunskih virov. Finančni model zvezne

vlade praviloma zagotavlja le delno financiranje. Prijavitelj mora uporabiti tudi svoja finančna sredstva v smiselnih mejah.

REGIONALNA / LOKALNA RAVEN

Povzetek

Smernice za dodelitev sredstev za varstvo in ohranjanje spomenikov

Dejavnosti

- Nasveti in pomoč glede vprašanj o varstvu spomenikov
- Praktično varstvo spomenikov
- Financiranje ukrepov

Financiranje

Nepovratna sredstva, ki jih dodeljuje Državni urad za spomeniško varstvo

Lokalno-regionalni subjekti (občine, okrožja in regije)

Subvencije in posojila Odškodninskega sklada (>>E-Funds<<)

KfW Förderbank – Kreditanstalt für Wiederaufbau (Kreditna banka za obnovo in razvoj)

Subvencije in posojila Bavarske državne fundacije

Spomeniško varstvo pri ukrepih urbanega razvoja (Städtebaulicher Denkmalschutz)

Program je vzpostavila zvezna vlada in deželne vlade s ciljem varstva zgodovinskih jeder pred večjim propadom in njihovega širšega ohranjanja v smislu stavbnih kompleksov (ne le posameznih stavb). Sprva je bil glavni namen programa zagotoviti obstoječo strukturo zgodovinskih stavb v ožjih mestnih središčih. Kasneje je bila vse bolj v ospredju funkcionalna krepitev in trajnostna oživitev starih mestnih jeder. Leta 2009 so program začeli izvajati v »starih zveznih državah«.

NACIONALNA RAVEN

Povzetek

Zvezna vlada, zvezne dežele in občine se pri pripravi programa soočajo z odgovornostjo za stavbno kulturno dediščino. Ohranjanje in

razvoj dediščine, usmerjen v prihodnost, je brez dvoma v javnem interesu.

Dejavnosti

Ohranjanje stavb in kompleksov zgodovinskega, umetniškega in urbanističnega

pomena, ki jih je vredno ohranjati.

Financiranje

Od vzpostavitve programa leta 1991 do 2013 je zvezna uprava zagotovila okoli 2,23

milijarde sredstev za ukrepe spomeniškega varstva v mestih.

REGIONALNA / LOKALNA RAVEN

Povzetek

Smernice za spodbujanje urbanega razvoja. Zvezna dežela Bavarska, s podporo Evropske unije in nemške zvezne vlade, spodbuja izvajanje ukrepov urbanistične prenove.

Uprave postavijo okvir za podporo in občine pozovejo, da vložijo vse potrebne dokumente. To se mora zgoditi v določenem roku.

Dejavnosti

Krepitev ožjih mestnih območij in središč okrožij.

Nadaljnji razvoj mestnih in lokalnih območij s posebnimi družbenimi, gospodarskimi in ekološkimi razvojnimi zahtevami.

Izvajanje ali obnova trajnostnih urbanih objektov na območjih z bistveno izgubo funkcionalnosti, predvsem v primeru opuščenih industrijskih območij in praznin.

Financiranje

Financiranje poteka v obliki nepovratnih sredstev.

Največji znesek financiranja je 60 % upravičenih stroškov posameznega ukrepa ali največ 50 % stroškov celotnih ukrepov.

ZAKLJUČKI - NEMČIJA

Čeprav je ohranjanje, obnova in popravilo stavb pod spomeniškim varstvom večinoma dolžnost (zasebnih) lastnikov, ima spomeniško varstvo v Nemčiji velik pomen, in to ne le zaradi obsežne zakonodaje. Zvezna vlada, zvezne dežele in občine, ob podpori strokovnjakov, uresničujejo svoje pristojnosti: svetujejo, opremljajo in financirajo.

Osredotočajo se na ohranjanje posameznih značilnosti stavb, kompleksov in celotnega mesta.

Zasebni finančni viri, tudi v kombinaciji z davčnimi ugodnostmi, zaradi strogih predpisov le redko zadoščajo za obnovo ali zgolj posodobitev stavb pod spomeniškim varstvom.

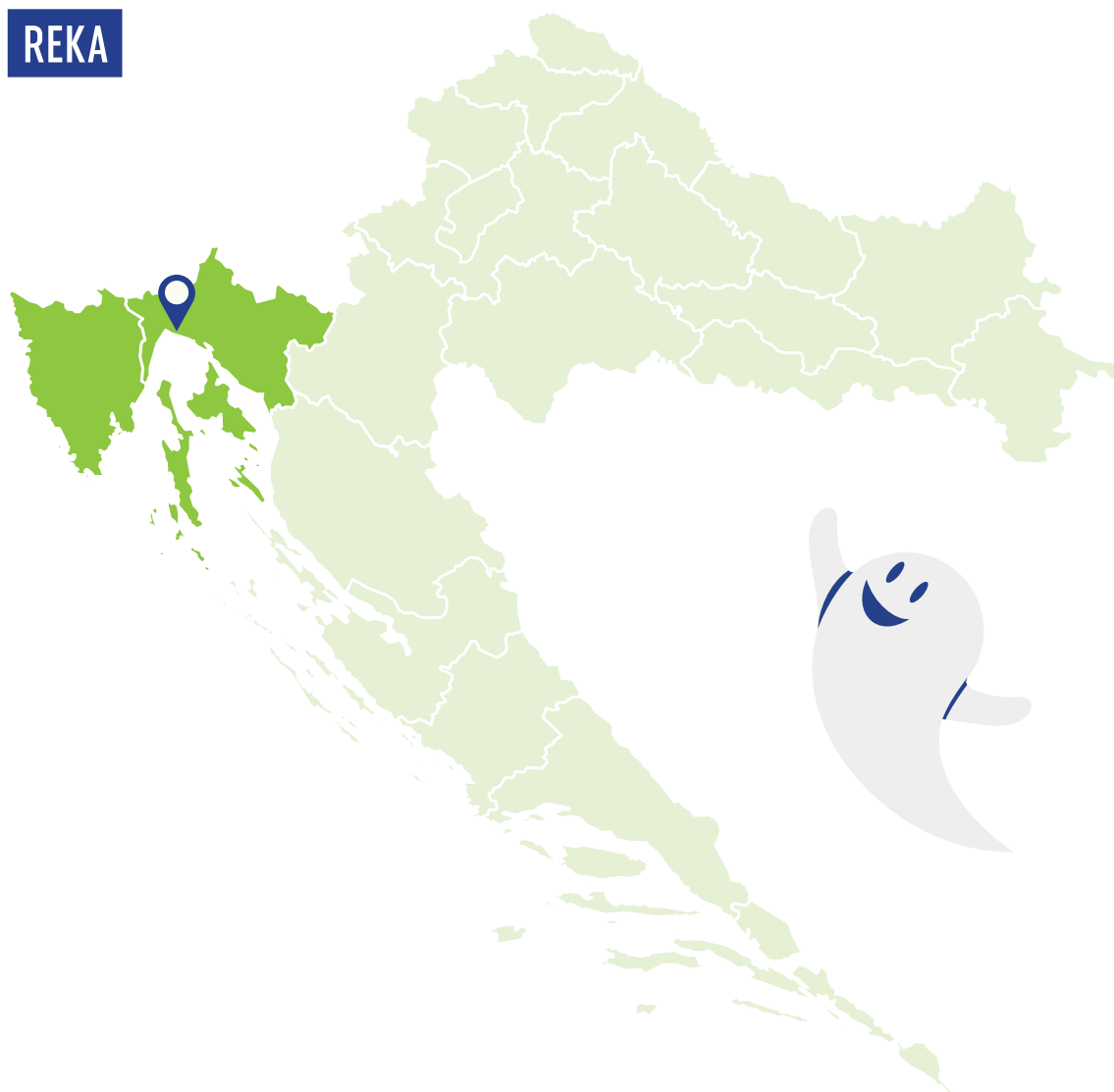
Poleg uradne potrditve in uvrstitve na seznam zaščitene dediščine mora biti dokazano, da je objekt vredno ohraniti in da so načrtovani ukrepi skladni s predpisi, ki zadevajo spomeniško varstvo.

(Zasebni) lastnik je zelo odvisen od lokalne uprave, njeno soglasje je predpogoj za nadaljnje ukrepe.

HRVAŠKA

REKA

INSTITUCIONALNI OKVIR - HRVAŠKA

Nacionalna raven

Za varstvo kulturne dediščine in zakonodajo so pristojne predvsem institucije na nacionalni ravni. Financiranje na nacionalni ravni je tesno povezano z registrom kulturne dediščine Republike Hrvaške, saj ima dediščina, ki je uvrščena na ta seznam, prednost pri financiranju, podobno tudi

kulturna dediščina državnih institucij, npr. muzeji, arhivi in knjižnice. Neposredno nacionalno financiranje se vrši prek uradov za ohranjanje kulturne dediščine v sestavi Ministrstva za kulturo, ki imajo izpostave po različnih hrvaških mestih.

Regionalna

Hrvaške županije in občine nimajo avtonomije, da bi sprejemale zakone, lahko pa pripravljajo svoje predpise, politike in

strateške dokumente, ki morajo biti usklajeni z nacionalno zakonodajo.

Lokalna raven

Izdajanje lokacijskih dovoljenj, gradbenih dovoljenj, potrditev parcelacije, tehnični pregled stavb in izdaja soglasij in drugih

prostorskih aktov, ki zadevajo prostorsko načrtovanje in graditev, je v pristojnosti lokalne uprave.

Glavni akterji in njihova vloga

Ministrstvo za kulturo

Ministrstvo za gradbeništvo in prostorsko načrtovanje

Oddelek za regionalni razvoj

Mesto Reka

ZAKONODAJA - HRVAŠKA

NACIONALNA RAVEN

Zakon o varstvu in ohranjanju kulturne dediščine

Zakon o varstvu in ohranjanju kulturne dediščine ureja vrste kulturne dediščine, varstvo kulturne dediščine, obveznosti in pravice lastnikov kulturne dediščine, ukrepe za varstvo in ohranjanje kulturne dediščine, izvedbo del za varstvo in ohranjanje kulturne dediščine, administrativna dela in

inšpekcijske preglede, delo in pristojnosti hrvaškega Direktorata za varstvo kulturne dediščine, financiranje varstva in ohranjanja kulturne dediščine in tudi druga vprašanja, ki zadevajo varstvo in ohranjanje kulturne dediščine.

Zakon o prostorskem načrtovanju

V Zakonu o prostorskem načrtovanju je kulturna dediščina omenjena na več ravneh. 2. člen zakona določa, da je kulturna dediščina vključena v prostorsko načrtovanje. Druga raven je vključitev kulturne dediščine med cilje prostorskega načrtovanja (člen 6) in

načela (člen 10) razvoja prostorske trajnosti ter gradbene odličnosti. Tretja raven se navezuje na Register kulturne lastnine Republike Hrvaške kot posebne kategorije dobrin, ki jih je treba upoštevati v prostorskih načrtih (člen 36).

Zakon o graditvi objektov

Zakon o graditvi objektov kulturne dobrine vključuje na več mestih. Prvi segment se nanaša na primere odstopanja od osnovnih gradbenih zahtev, kar velja za predmete

kulturne dediščine, uvrščene v register kulturne dediščine Republike Hrvaške (16. člen).

POLITIKE - HRVAŠKA

Strategija razvoja Primorsko-goranske županije

Povzetek

Del ukrepa za krepitev konkurenčnosti majhnih do srednje velikih podjetij, ustvarjanje priložnosti za naložbe in razvoj podjetniške strukture. Predstavlja možni

model financiranja (predvsem v kontekstu ukrepov III.6 in IV.6, v povezavi z razvojem otokov, obale in Gorskega kotarja)

Strategija razvoja mesta Reka

Povzetek

Oživitev industrijske in tehnične dediščine Reke glede na finančne možnosti

Pričakovani ukrepi

1) Varstvo (prek ocene ogroženosti, seznam prednostnih nalog in dela, ki ga opravljajo posamezna okrožja)	v lasti mesta Reka, s ciljem ponovne oživitve in upravljanja
2) Oblikovanje načrta upravljanja lokacij v lasti mesta Reka	4) Dostop do javnosti in turistov
3) Sodelovanje z lastniki lokacij, ki niso	5) Sodelovanje z akterji s področij znanosti, kreativnih industrij in podjetništva

ZAKLJUČKI - HRVAŠKA

Zakon o varstvu in ohranjanju kulturne dediščine ne zadeva upravljanja kulturne dediščine. Zakon ureja le tiste primere koncesij, v katerih je regionalna vlada lastnik predmeta kulturne dediščine, in upravljaljskih obveznosti javne institucije, ki je lastnik predmeta kulturne dediščine. Toda tudi v teh primerih zakon eksplicitno ne določa modelov in metod upravljanja.

Mesto Reka je ponovno uporabo kulturne dediščine uvrstilo med svoje strateške cilje v Strateškem načrtu za razvoj kulturnega turizma Reke, ki ga je pripravil odbor za turizem, in v strateškem načrtu županije.

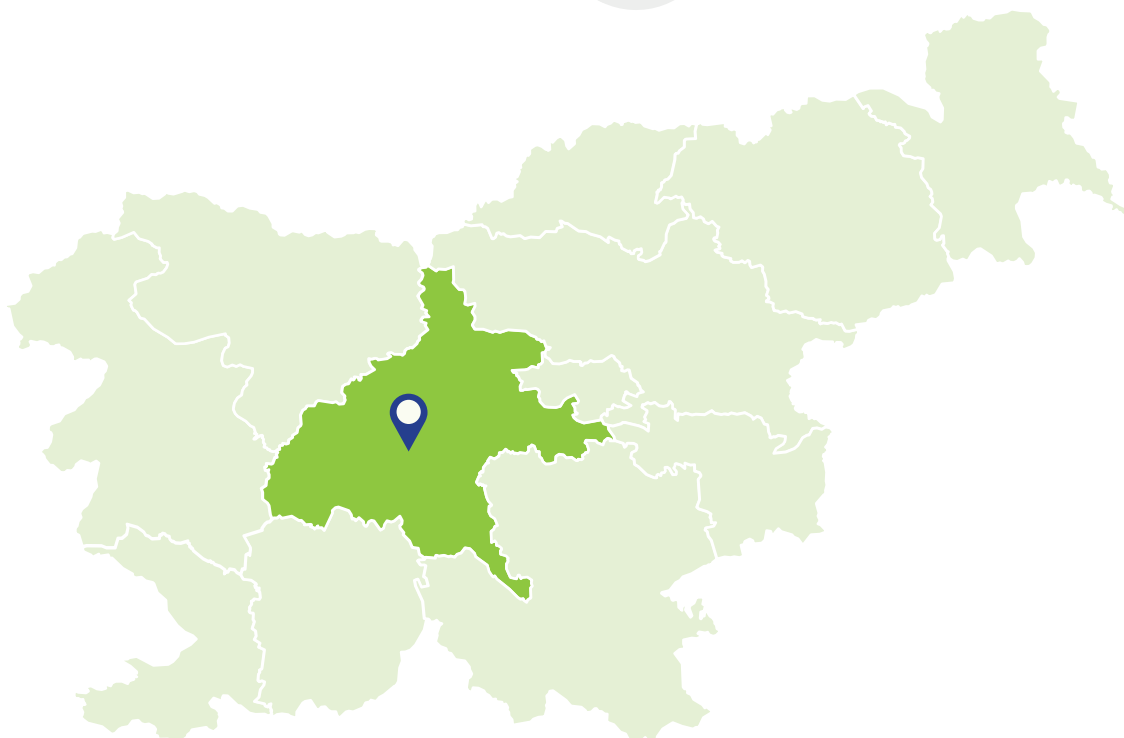
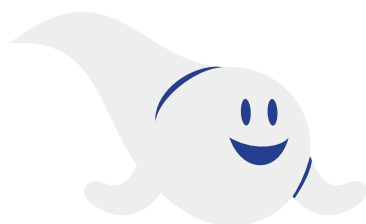
Predpisi o kulturni dediščini ne zadevajo posebnih vrst kulturne dediščine, torej tudi ne industrijske dediščine. Vsebina zakona, ki je ožje povezana z industrijsko dediščino, vključuje opredelitev industrijske dediščine kot nepremične kulturne dediščine.

Manjka tako sistematični in celostni pristop k oživitvi industrijske dediščine kot tudi enotni načrt uresničevanja, delovanja, načrt posameznih faz oživitve in, kar je najpomembneje, načrt upravljanja in realistični finančni načrt, s katerim bi lahko predvideli metode financiranja in trajnosti določenih krajev in projektov.

SLOVENIJA

LJUBLJANA

INSTITUCIONALNI OKVIR - SLOVENIJA

Nacionalna raven

Varstvo kulturne dediščine je omenjeno v slovenski Ustavi in ima zato veliko idejno vrednost.

Država Slovenija, predvsem Ministrstvo za kulturo, dodeljuje subvencije, ki so namenjene varstvu kulturne dediščine. Prvenstvena pristojnost za financiranje varstva kulturne dediščine je na nacionalni ravni. Država

financira nacionalne javne ustanove, javne programe nevladnih organizacij in projekte, ki so pomembni za celotno Slovenijo.

Na splošno se zakonodaja določa na nacionalni ravni, tako nacionalna kot lokalna raven pa sta odgovorni za izvajanje v okviru svojih pristojnosti.

Lokalna raven

Ker država ni razdeljena v regije, občine delujejo kot osnovne enote lokalne samouprave. Financiranje varstva kulturne

dediščine na lokalni ravni temelji na lokalnih kulturnih programih, vendar so sredstva zelo omejena.

Glavni akterji in njihova vloga

Ministrstvo za kulturo (Direktorat za kulturno dediščino)

je pristojno za izvajanje kulturne politike in zagotavljanje varstva dediščine - v sodelovanju z drugimi ministrstvi in občinami. Nadzoruje tudi nacionalne evidence in informacijske sisteme, ki zadevajo spomenike in kulturno dediščino.

Ministrstvo za okolje in prostor

Ministrstvo pripravlja zakone, politike in druge instrumente na področju prostorskega načrtovanja in gradbeništva.

Zavod za varstvo kulturne dediščine

je pristojen za administrativne naloge, identifikacijo, vrednotenje in dokumentiranje kulturne dediščine; pripravo predlogov za vpis dediščine v register in določanje

spomenikov; pripravo konservatorskih načrtov in restavratorskih projektov in nadzor nad njihovim izvajanjem; arheološke raziskave; izobraževanje; promocijske dejavnosti. Zavod predpisuje pogoje in izdaja soglasja za posege, povezane z nepremično dediščino.

Občine

občine izdelujejo sezname spomenikov lokalnega pomena, odločajo o načinu varstva dediščine v prostorskem načrtovanju, dodeljujejo finančna sredstva, sprejemajo odloke o razglasitvi spomenikov lokalnega pomena in uveljavljajo predkupne pravice pri prodaji spomenikov lokalnega pomena. Mestne občine lahko opravljajo določene naloge iz državne pristojnosti, ki so povezane z razvojem mesta.

ZAKONODAJA - SLOVENIJA

NACIONALNA RAVEN

Zakon o varstvu kulturne dediščine (2008)

Zakon opredeljuje nepremično, premično in živo kulturno dediščino. Določa vzpostavitev varstva; posege, uporabo, upravljanje in druga ravnanja, povezana z dediščino, na primer predkupno pravico in razlastitev, financiranje posebnih ukrepov varstva, register in dokumentiranje, varstvo

dediščine v razvojnih načrtih in planih, javne službe varstva, izvajanje dejavnosti varstva na podlagi nazivov in pogodb ter opravljanje specializiranih dejavnosti varstva, nevladne organizacije na področju varstva; nadzorstvo (inšpekcijski nadzor) in sankcije v primeru kršitev.

Zakon o uresničevanju javnega interesa na področju kulture, sprejet leta 2002

Zakon ureja razmerja med državo in občinami na področju kulture. Predvideva zaščito namenske rabe kulturnih objektov

v javni rabi, vzdrževanja javne kulturne infrastrukture in izboljševanja prostorskih pogojev za kulturne in umetniške dejavnosti.

Zakon o javno-zasebnem partnerstvu

V splošnem zakon ureja namen in načela zasebnega vlaganja v javne projekte in/ali

javnega sofinanciranja zasebnih projektov, ki so v javnem interesu.

Zakon o graditvi objektov

Ta zakon ureja pogoje za graditev vseh objektov. Če je objekt zavarovan v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo kulturne

dediščine, je treba dela izvajati v sodelovanju z organom, pristojnim za varstvo kulturne dediščine.

POLITIKE - SLOVENIJA

NACIONALNA RAVEN

Povzetek

Nacionalni program za kulturo (2014–2017) je glavni strateški dokument razvojnega načrtovanja kulturne politike. Čeprav je usmerjen predvsem v skrb za formalne pogoje njenega delovanja, vendarle

skuša določiti ukrepe, ki lahko učinkovito odgovarjajo na večje izzive na področju kulture, kreativnih industrij in varstva kulturne dediščine.

Dejavnosti

- izdelava kakovostnih programov ozaveščanja o pomenu kulturne dediščine ter zagotavljanje dostopa za vse skupine obiskovalcev,
- pedagoški in andragoški programi v muzejih,
- posodobljen strokovni, zakonodajni in finančni okvir za celostno ohranjanje kulturne dediščine,
- krepitev znanstvenih in tehnoloških raziskav ter inovacij za izkoriščanje potencialov tradicionalnih tehnik in proizvodov - za razvoj novih proizvodov in storitev

Financiranje

Nacionalna proračunska sredstva za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020
Nepovratna sredstva Operativnega programa

LOKALNA RAVEN

Povzetek

Zgleden primer lokalnih prizadevanj in politik je Trajnostna urbana strategija Mestne občine Ljubljana 2014–2020 z Izvedbenim načrtom Trajnostne urbane strategije. Strateški razvojni cilji Mestne občine Ljubljana so osredotočeni na ohranjanje že prepoznanih kakovosti življenja v mestu in krepitev potrebnega razvoja dejavnosti, primernih

času, v katerem živimo. To vključuje varstvo kulturne dediščine. Strategija razvoja kulture v Mestni občini Ljubljana 2016–2019 vključuje tudi poglavje o varstvu kulturne dediščine. Do leta 2019 je predvidena nadgradnja upravljanja arheološke dediščine na širšem območju MOL.

Dejavnosti

Strategija vključuje 46 prednostnih projektov in 85 (drugih) projektov. Izvajanje ali obnova trajnostnih urbanih objektov na območjih z bistveno izgubo funkcionalnosti, predvsem v primeru opuščeni industrijskih območij in praznin.

Financiranje

Lokalna, nacionalna in evropska sredstva

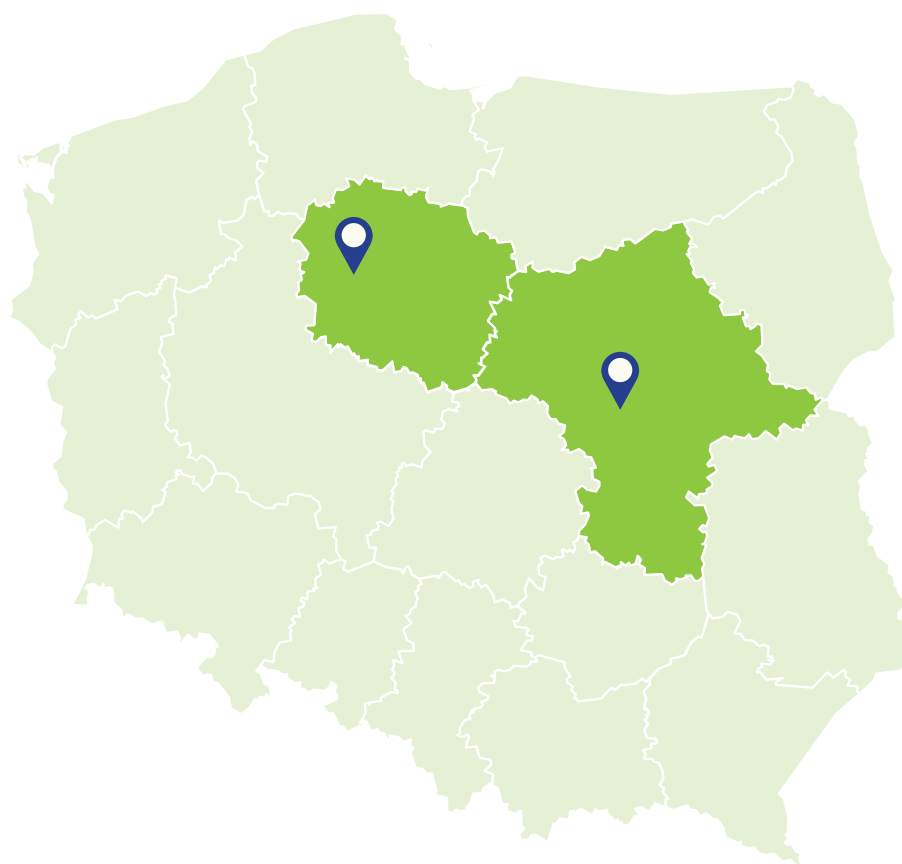
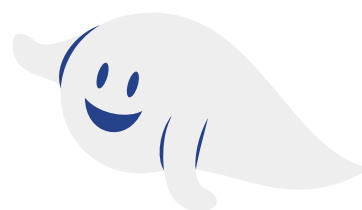
ZAKLJUČKI - SLOVENIJA

Kulturna dediščina je pomemben dejavnik družbenega, gospodarskega, okoljskega, teritorialnega in kulturnega razvoja prek dejavnosti, ki jih ustvarja, in politik, na katerih temelji. Zato je potreben celostni pristop, ki se osredotoča na ohranjanje, zaščito in razvoj dediščine na lokalni, regionalni, nacionalni in mednarodni ravni. Ker je financiranje na področju kulture s strani strukturnih in investicijskih skladov v obdobju 2014–2020 zelo omejeno, se bo količina državnih subvencij v prihodnjih letih bistveno zmanjšala. Zato bi bila zelo priporočljiva slovenska nacionalna strategija kulturne dediščine, ki bi izboljšala sodelovanje med ministrstvi in občinami.

POLJSKA

VARŠAVA IN BYDGOSZCZ

INSTITUCIONALNI OKVIR - POLJSKA

Nacionalna raven

Vloga države kot entitete, odgovorne za varstvo kulturne dediščine, izvira iz poljske vrhovne zakonodaje. 5. člen Ustave Republike Poljske predpisuje zaščito nacionalne dediščine. Država je skupaj s svojimi državljani odgovorna za financiranje

kulturne dediščine.

Sodelovanje države in državljanov (tako posameznikov kot akterjev iz tretjih sektorjev, npr. nevladnih organizacij) je cilj in osnova države ter organizacijski okvir za varstvo kulturne dediščine.

Lokalna raven

Na lokalni ravni varstvo in ponovno uporabo kulturne dediščine ureja politika mestnega sveta ali župana. V Varšavi je treba pred uporabo stavbe v kulturne namene najprej preveriti, kakšen pravni status ima stavba v

smislu kulturne dediščine.

Nacionalizacija nepremičnin v Varšavi po 2. svetovni vojni še vedno vpliva na nalogo, da bi starim zgodovinskim stavbam vdahnili novo funkcionalnost in življenje.

Glavni akterji in njihova vloga

Med akterji na področju varstva kulturne dediščine ločimo med dvema ravnema: nacionalno in regionalno. Pristojnosti

vojvodstev se, tako kot nadzor spomenikov, do določene mere z regionalne ravni lahko prenesejo na lokalno raven.

	Upravni postopki			Postopki pred upravnim sodiščem	
	Organ prve stopnje	Pritožba	Organ prve stopnje	Organ prve stopnje	Organ druge stopnje
centralna raven	Minister za kulturo in kulturno dediščino	nezadovoljna stranka lahko organ zaprosi, da primer znova preuči; v takem primeru veljajo predpisi, ki zadevajo pritožbe zoper odločbe	Minister za kulturo in kulturno dediščino	Upravno sodišče	Vrhovno
regionalna raven	Guverner vojvodstva	Pritožba zoper odločbo Sodišča prve stopnje	Minister za kulturo in kulturno dediščino	Upravno sodišče	Vrhovno
lokalna raven	Župan	pritožba zoper odločbo Sodišča prve stopnje	Minister za kulturo in kulturno dediščino	Upravno sodišče	Vrhovno

ZAKONODAJA - POLJSKA

NACIONALNA RAVEN

Zakon z dne 23. 7. 2003 o zaščiti in varstvu spomenikov (APGM)

APGM vključuje zaprt katalog oblik varstva dediščine. Ustava narekuje, da je država obvezana varovati in zaščititi kulturno dediščino. Država je skupaj s svojimi državljani odgovorna za financiranje kulturnih virov. Finančne subvencije so na voljo na treh ravneh: centralni, regionalni in lokalni. Politika zagotavlja sodelovanje države in akterjev iz zasebnega sektorja (državljani in nevladne organizacije).

Subvencije se dodeljujejo v razponu od 50 do 100 % skupnih stroškov prenove ali restavriranja (razdelek 8 v APGM). Lastnik ali imetnik mora vložiti posebno vlogo s pripadajočo dokumentacijo. Obstajajo programi, ki zadevajo dodeljevanje finančne podpore na podlagi odločitev, ki jih sprejemajo mestni svetniki.

Zakon o prostorskem načrtovanju in upravljanju z dne 27. 3. 2003

Prostorska politika na nacionalni, regionalni in lokalni ravni mora upoštevati vprašanja,

ki zadevajo varstvo kulturne dediščine in sodobne kulturne dediščine.

Zakon o javno-zasebnem partnerstvu z dne 19. 12. 2008

Zakon predlaga opravljanje javnih nalog in sodelovanje z zasebnimi subjekti. Javna pobuda temelji na sodelovanju med akterji iz javnega in zasebnega sektorja (4. in 5.

člen). V nekaterih primerih (gradbeništvo in avtoceste) so potrebne koncesije, ki se podeljujejo zasebnim partnerjem. To ne zajema kulturnih nalog.

Zakon o graditvi z dne 7. 7. 1994

Minister odobri odstopanje od tehničnih in gradbenih predpisov po izdaji pozitivnega

mnenja inšpektorja vojvodstva za spomenike v zvezi s stavbami v registru spomenikov.

Zakon o organizaciji in izvajanju kulturnih dejavnosti z dne 25. 10. 1991

Subjekti, ki izvajajo kulturne dejavnosti, kot je opredeljeno v 3. členu, lahko prejemajo

subvencije za izvajanje državnih nalog.

POLITIKE - POLJSKA

Varstvo in zaščita spomenikov

NACIONALNA RAVEN

Povzetek

Nacionalni program za varstvo in ohranjanje zgodovinskih spomenikov.

Program velja v obdobju 2014–2017. Sprejel ga je Svet ministrov, kot to določa APGM. Glavni

cilj programa je »krepitev vloge kulturne dediščine in ohranjanje zgodovinskih spomenikov za razvoj kulturnega in kreativnega potenciala Poljakov«.

Dejavnosti

Izvajanje nacionalnega programa bo potekalo v okviru sredstev iz državnega proračuna. V okviru sofinanciranja

programska sredstva niso dodeljena za adaptacije, prestrukturiranje ali bistveno rekonstrukcijo zgodovinskih spomenikov.

Financiranje

Nacionalno financiranje: 26.037.205,00 zł do 50 % zneska, potrebnega za izpeljavo projekta. V primeru spomenikov izrednega zgodovinskega, umetniškega ali

znanstvenega pomena ali ko je potrebno zahtevno tehnološko znanje ali posegi, lahko sofinanciranje krije do 100 % stroškov.

REGIONALNA RAVEN

Povzetek

Pred tem je bil veljaven »Provincialni program ohranjanja zgodovinskih spomenikov za obdobje 2012–2015«.

Podpora vzdrževanju, restavraciji in gradbenim delom, ki zadevajo objekte, uvrščene v register zgodovinskih spomenikov.

Dejavnosti

Regionalne politike in kulturna dediščina

Financiranje

Regionalna proračunska sredstva

LOKALNA RAVEN

Povzetek

Prej v veljavi: Program za ohranjanje zgodovinskih spomenikov glavnega mesta Varšava za obdobje 2010–2014

Nepovratna sredstva za dela, povezana z ohranjanjem, restavriranjem ali izgradnjo, na objektih pod spomeniškim varstvom.

Dejavnosti

Sofinanciranje del na spomenikih nepremične dediščine, program nepovratnih sredstev

Financiranje

Občinska proračunska sredstva

Regionalna politika razvoja

NACIONALNA RAVEN

Povzetek

Nacionalna strategija za regionalni razvoj v obdobju 2010–2020

Dokument postavlja cilje politike regionalnega razvoja, ki vključuje razvoj podeželskih in mestnih območij. Podpora

nizkoogljičnega gospodarstva, varstva okolja, blažitev podnebnih sprememb in prilagajanje nanje, prometna varnost in varnost oskrbe z energijo, naložbe v zdravje in varstvo kulturne dediščine.

Dejavnosti

Projekti se lahko nanašajo na kulturne in kreativne projekte, ki naj bi jih izvajala majhna in srednje velika podjetja, kot tudi spodbujanje inovativnih rešitev za ohranjanje kulturne dediščine. Obravnavano bo vprašanje

podpore za »oživitev« urbanih prostorov z različnimi oblikami za razvoj, vključno s prenovo in prilagoditvijo spomenikov ter s tem spremembo funkcionalnosti.

Financiranje

Nacionalna proračunska sredstva/Viri, odeljeni Poljski, v okviru finančne perspektive EU 2014–2020

REGIONALNA RAVEN

Povzetek

Strategija razvoja Mazovijskega vojvodstva do leta 2030

Dokument je opredelil okvirni program za

kulturo in dediščino: izkoriščanje potenciala kulturne dediščine kot tudi značilnosti naravnega okolja za gospodarski razvoj regij in izboljšanje življenjske kakovosti.

Dejavnosti

Izboljšanje privlačnosti regije za turiste z opozarjanjem na naravno okolje in kulturno dediščino regije; razširjanje kulturnih in kreativnih dejavnosti; promocija mest

kot središč kulturnih dejavnosti; podpora razvoju kreativnih industrij; uporaba kulturne dediščine v poslovne namene.

Financiranje

Maksimalni znesek sofinanciranja: Skupni stroški so 5 milijonov EUR. Projekti bodo

izbrani po zaključku vrednotenja v okviru izbirnega postopka.

LOKALNA RAVEN

Povzetek

Strategija razvoja glavnega mesta Varšava do leta 2020

Na področju kulture in dediščine je glavni cilj krepitev in razvoj kulturnega kapitala mesta.

Krepitev občutka identitete prebivalcev z ohranjanjem tradicij, razvojem kulture in krepitvijo družbenih dejavnosti

Krepitev tradicije glavnega mesta Varšava

Dejavnosti

Sofinanciranje del na spomenikih nepremične dediščine, program nepovratnih sredstev

Financiranje

Glede na letna proračunska sredstva mesta

NACIONALNA RAVEN

Povzetek

Dopolnilo Nacionalni strategiji za razvoj kulture v letih 2004–2020 s stratežkim ciljem uravnovesiti kulturni razvoj v regijah.

Razvoj poljskega kulturnega in kreativnega sektorja, ki ga upravlja Ministrstvo, in krepitev konkurenčnosti, spodbujanje različnih pobud:

- a) izobraževanje
- b) izdelava platform in mrež za sodelovanje
- c) raziskave
- d) razvoj proizvodov

Dejavnosti

Revitalizacija izbranih degradiranih delov mestnih četrti, vključno s tistimi, ki so

zgodovinskega pomena do leta 2020

Financiranje

Nacionalna proračunska sredstva, prispevek upravičencev samih

REGIONALNA RAVEN

Povzetek

Strategija kulturnega razvoja v Mazovijskem vojvodstvu v obdobju 2015–2020

Strategija naj bi vzpostavila mehanizme v podporo kulturnim dejavnostim in socialni vključenosti v kulturi.

LOKALNA RAVEN

Povzetek

Program kulturnega razvoja v Varšavi do leta 2020.

Glavni namen programa je razvoj kulture v njenih različnih pojavnostih.

Razvoj neokrnjene kreativnosti in širjenje kulturne ponudbe, skupaj z razvojem kulturne infrastrukture.

Krepitev udeležbe na področju kulture prebivalcev Varšave.

Ustvarjanje podobe Varšave kot evropske kulturne prestolnice, ki oblikuje svojo sodobno identiteto in ceni svoje kulturne korenine.

ZAKLJUČKI - POLJSKA

Model lastništva nepremičnega spomenika, ki je evidentiran v registru spomenikov, kot je opisano v APM, predstavlja zgleden model. V praksi je izvajanje lastninske pravice težko nadzorovati, trdimo celo lahko, da je varstvo lastništva, opredeljeno v zakonu, navidezno. Ko se družba bolj zaveda potrebe po takem varstvu in se to zavedanje razširi na vse ravni, tj. regionalno, nacionalno in mednarodno, veliko lažje zagotavljamo ustrezno spomeniško varstvo.

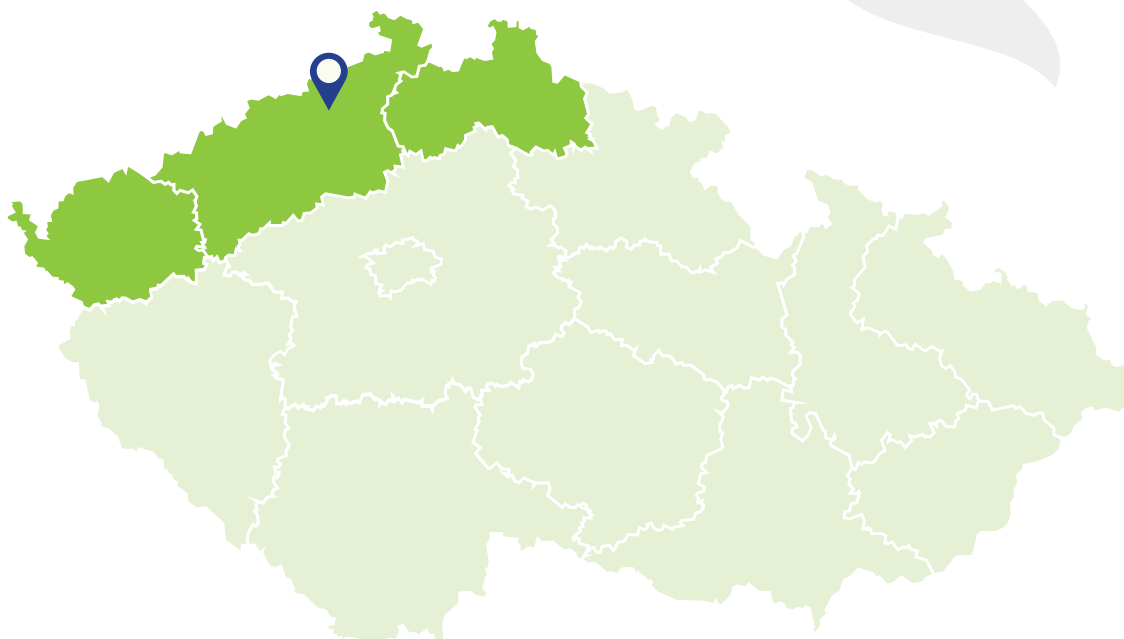
Žal se model javno-zasebnega partnerstva na Poljskem na področju kulture ne uporablja pogosto. Še vedno pa je to orodje za prihodnje pobude v kulturnem sektorju.

V smislu projektov valorizacije kulturne dediščine sta najpomembnejši strateški področji Programa za razvoj kulture »dediščina – identiteta – skupnost« in »kreativnost – motor razvoja«.

ČEŠKA REPUBLIKA

MESTO ÚSTÍ NAD LABEM

INSTITUCIONALNI OKVIR - ČEŠKA REPUBLIKA

Nacionalna raven

Ohranjanje nacionalnih znamenitosti izvajajo organi za ohranjanje nacionalnih znamenitosti, npr. Ministrstvo za kulturo, regionalni organi in občinski uradi z razširjenimi pristojnostmi.

Ministrstvo za kulturo je osrednji organ državne uprave za kulturne znamenitosti v Češki republiki.

Ministrstvo za kulturo pripravlja napovedi, strategije in dolgoročne napovedi glede razvoja ohranjanja državnih znamenitosti.

Lokalna raven

Regionalni organi izvajajo naloge države pri varstvu dediščine, razen če so te v pristojnosti češkega Ministrstva za kulturo ali Vlade. Regionalni organi sprejemajo zasnove podpore varstva nacionalne dediščine v regiji v skladu s centralno zasnovo nacionalnega varstva dediščine, ki jo je sprejelo Ministrstvo za kulturo.

Občinski organi izvajajo varstvo dediščine na svojem območju v skladu s centralno zasnovo nacionalnega varstva dediščine, ki jo je sprejelo Ministrstvo za kulturo. Občinska uprava skrbi za kulturne spomenike lokalnega pomena in nadzoruje lastnike kulturnih spomenikov.

Glavni akterji in njihova vloga

Varstvo nacionalne dediščine je predvsem v pristojnosti Ministrstva za kulturo, regionalnih uprav in občinskih uprav. Strokovna institucija je Zavod za nacionalno dediščino.

Varstvo nacionalne dediščine je predvsem v pristojnosti Ministrstva za kulturo.

Osrednja nadzorna ustanova v sestavi Ministrstva je Spomeniški inšpektorat.

Zavod za nacionalno dediščino je največja organizacija, ki jo financira država, v sestavi Ministrstva za kulturo Češke. Zavod je 1. januarja 2003 vzpostavilo Ministrstvo za kulturo. V veljavni zakonodaji ima več posebnih nalog, povezanih z ohranjanjem nacionalne dediščine. Zavod pomaga državljanom skrbeti za zgodovinske stavbe, sam pa skrbi za gradove, podeželske dvorce in palače v državni lasti.

ZAKONODAJA - ČEŠKA REPUBLIKA

NACIONALNA RAVEN

Statut št. 20/1987 Coll. o ohranjanju državnih spomenikov (s spremembami)

Statut SMP ureja kulturne spomenike, nacionalne kulturne spomenike, spomeniške rezervacije in spomeniška območja.

Cilj tega zakona je ustvariti celostne pogoje za nadaljnje izboljšanje političnih, organizacijskih, kulturnih in izobraževalnih

funkcij države pri ohranjanju kulturne dediščine, njeni dostopnosti in uporabi, da ta lahko zavzame pomembno vlogo pri razvoju kulture, umetnosti, znanosti in izobraževanja pri oblikovanju tradicij in patriotizma, ter pri estetskem izobraževanju ljudi, s tem pa prispeva k nadaljnjemu razvoju družbe.

Statut št. 183/2006 Coll. o urbanističnem in regionalnem načrtovanju in gradbenih predpisih (Zakon o graditvi objektov)

Naloga urbanističnega in regionalnega načrtovanja je predvsem ugotoviti in oceniti stanje območja, njegove naravne, kulturne in

civilizacijske vrednosti in ustvariti pogoje za varstvo prek posebnih predpisov.

Statut št. 134/2016 Coll. o javnih naročilih in koncesijskih pogodbah

Zakonodaja, ki zadeva koncesijske pogodbe, omogoča projekte javno-zasebnega partnerstva.

Izvršna uredba Ministrstva za kulturo št. 66/1988 Coll., ki izvršuje statut št. 20/1987 Coll. o ohranjanju državnih spomenikov

Predpisi urejajo podrobnosti glede obveznosti in nalog, opredeljenih v statutu

št. No. 20/1987 Coll.

POLITIKE - ČEŠKA REPUBLIKA

NACIONALNA RAVEN

Povzetek

Ministrstvo za kulturo izvaja programe nepovratnih sredstev in postavlja pogoje za pridobitev pomoči.

Programi, ki zadevajo nujne ukrepe, podpora

obnovi kulturnih spomenikov, podpora spomenikom pod zaščito UNESCO, obnovo objektov in območij kulturne dediščine v mestih ter obnovo objektov in območij kulturne dediščine na vaseh.

Dejavnosti

Financiranje

Državni proračun

Davčne olajšave za lastnike in imetnike

kulturnih spomenikov glede na statut 586/1992 Coll. o davku na dohodek.

REGIONALNA RAVEN

Povzetek

Zasnova razvoja ohranjanja kulture in spomenikov v regiji Ústí nad Labem v obdobju 2014–2020.

Program temelji na statutu št. 20/1987 o

varstvu državnih spomenikov, na načelih financiranja razvojnega sklada regije Ústí nad Labem, kot je to odobril regionalni svet regije Ústí nad Labem 28. januarja 2009.

Dejavnosti

Vizije in cilji ohranjanja kulturnih spomenikov

in njihovo financiranje.

Financiranje

Najmanjši znesek nepovratnih sredstev je 30.000,00 CZK za en projekt znotraj enega leta.

Največji znesek nepovratnih sredstev je 70 %

skupnih upravičenih stroškov.

V primeru obnove kulturnega spomenika znašajo nepovratna sredstva do 100 % skupnih upravičenih stroškov.

ZAKLJUČKI - ČEŠKA REPUBLIKA

Varstvo kulturne dediščine ureja predvsem Statut št. 20/1987 Coll. o ohranjanju državnih spomenikov (s spremembami – statut SMP). Statut predstavlja trenutno veljavno zakonodajo, ki zadeva varstvo kulturnih spomenikov in drugih objektov. Statut št. 20/1987 Coll. je na več mestih zastarel, toda Ministrstvo za kulturo pripravlja nov zakon, ki naj bi ta statut v celoti nadomestil.

Poleti leta 2017 parlament zakona ni sprejel. Oktobra 2017 so potekale splošne volitve in usoda zakona v novih razmerah – z novimi poslanci in ministrom za kulturo – še ni znana.

Lastnik skrbi za spomenik na svoje stroške. Zasebni lastniki lahko zaprosijo za finančno podporo, ki jo dodeljujejo regionalni in občinski organi iz svojih proračunov na podlagi vloge lastnika. Regionalni in občinski organi lahko izvajajo tudi lokalne programe za dodeljevanje nepovratnih sredstev.

Ministrstvo za kulturo vodi več programov za dodeljevanje nepovratnih sredstev lastnikom spomenikov. To so na primer programi, ki zadevajo nujne ukrepe, podporo obnovi kulturnih spomenikov, podporo spomenikom pod zaščito UNESCO, obnovo objektov in območij kulturne dediščine v mestih ter obnovo objektov in območij kulturne dediščine na vaseh. Ta sredstva se črpajo iz državnega proračuna.

POVZETEK

ZAKONODAJ IN POLITIK

PREGLED INSTITUCIONALNIH OKVIROV

Italija – Genova / Milano

Za nacionalno lastnino je na nacionalni ravni v prvi vrsti odgovorno ministrstvo, pristojno za kulturno dediščino in turizem, MiBACT, za območja lokalnega pomena pa dežele in občine.

MiBACT je pripravilo glavne zakonske predpise, ki zadevajo kulturno dediščino in urejajo vse njene vidike.

Madžarska – Pécs

Varovanje in vzdrževanje kulturne dediščine je v skupni pristojnosti več nacionalnih vladnih institucij.

Opredelitev, evidentiranje, varstvo in razvoj lokalne grajene dediščine je v pristojnosti občine.

Nemčija – Nürnberg

Nacionalna vlada Nemčije ima le vlogo sofinancerja.

Varovanje kulturne dediščine je ena osnovnih

nalog zveznih dežel (regionalna raven).

Vse poizvedbe, vloge za financiranje in načrtovanje se najprej rešujejo na lokalni ravni.

Hrvaška – Reka

Za varstvo kulturne dediščine in zakonodajo je pristojna predvsem nacionalna raven.

Regionalna raven izdeluje predpise, politike in strateške dokumente v skladu z nacionalno

zakonodajo.

Lokalna uprava je pristojna za izdajo dovoljenj, nadzor in izvajanje.

Slovenija – Ljubljana

Država Slovenija dodeljuje subvencije, ki so namenjene varstvu kulturne dediščine. Država financira nacionalne javne ustanove, javne programe nevladnih organizacij in projekte.

Država ni razdeljena v regije. Občine delujejo kot osnovne enote lokalne samouprave. Na lokalni ravni so sredstva so zelo omejena.

Poljska – Varšava/Bydgoszcz

Za varstvo kulturne dediščine in zakonodajo je pristojna predvsem nacionalna raven.

Regionalna raven izdeluje predpise, politike in strateške dokumente v skladu z nacionalno zakonodajo.

Lokalna uprava je pristojna za izdajo dovoljenj, nadzor in izvajanje.

Češka Republika – Mesto Ústí nad Labem

Varstvo nacionalne dediščine je predvsem v pristojnosti Ministrstva za kulturo. Osrednja nadzorna ustanova v sestavi Ministrstva je Spomeniški inšpektorat.

Občinski organi izvajajo varstvo dediščine na svojem območju v skladu s centralno zasnovano nacionalnega varstva dediščine, ki jo je sprejelo Ministrstvo za kulturo.

PREGLED ZAKONODAJE

Italija – Genova / Milano

Nacionalni zakonik predstavlja predpise o uporabi in ponovni uporabi kulturne dediščine in organizira finančno podporo, tako javno kot zasebno. To so osnovni predpisi, ki urejajo kulturno dediščino, obstaja pa tudi

druga, bolj specifična zakonodaja, ki zadeva različne vidike.

Regionalni zakoni določajo glavne cilje urejanja kulturne dediščine.

Madžarska – Pécs

Zakon LXIV o varstvu kulturne dediščine
Zakon določa, da grajeno dediščino delimo

na dediščino mednarodnega, nacionalnega in lokalnega pomena in da jo je treba temu primerno vzdrževati, varovati in predstavljati.

Nemčija – Nürnberg

Deželni bavarski Zakon o varstvu spomenikov je pravna podlaga za varstvo kulturne dediščine na Bavarskem.

Ureja pristojnosti in določa, kateri ukrepi se odobrijo in kateri so deležni sofinanciranja.

Hrvaška – Reka

Zakon o varstvu in ohranjanju kulturne dediščine ureja vrste, ukrepe, delo in

financiranje varstva kulturne dediščine na Hrvaškem.

Slovenija – Ljubljana

Najpomembnejši zakon v tem kontekstu je Zakon o varstvu kulturne dediščine iz leta 2008, ki določa večina postopkov, ki zadevajo varstvo kulturne dediščine.

Druge zadevne zakonodajne podrobnosti najdemo v Zakonu o javno-zasebnem partnerstvu in Zakonu o graditvi objektov.

Poljska – Varšava/Bydgoszcz

Zakon o varstvu in zaščiti spomenikov (APGM) je nacionalna zakonodaja, ki vključuje zaprt katalog oblik varstva dediščine.

Ta zakon podpirajo Zakon o prostorskem planiranju in upravljanju prostora, Zakon o javno-zasebnem partnerstvu in Zakon o organizaciji in izvajanju kulturnih dejavnosti.

Češka Republika – Mesto Ústí nad Labem

Varstvo kulturne dediščine ureja predvsem Statut št. 20/1987 Coll. o ohranjanju državnih spomenikov. Statut predstavlja trenutno veljavno zakonodajo, ki zadeva varstvo

kulturnih spomenikov. Status je na več mestih zastarel, Ministrstvo za kulturo pripravlja nov zakon.

PREGLED POLITIK

Italija – Genova / Milano

Varstvo in uporaba kulturne dediščine
Zakon mora ustvariti ravnovesje med gospodarskimi pobudami in varstvo kulturne

dediščine. S tem italijanski zakonodajalci urejajo vse vidike področja kulturne dediščine. Eden glavnih ciljev tega regionalnega zakona je strogo prepoznavanje zasebne vloge.

Madžarska – Pécs

Varstvo kulturne dediščine, skupščina 37/2002

Uredba mestnega sveta predstavlja seznam grajene dediščine pod lokalnim varstvom in ji v podporo dodeljuje določen znesek.

Nemčija – Nürnberg

Program nacionalno pomembnih kulturnih spomenikov (od leta 1950)

Smernice za dodelitev sredstev za varstvo spomenikov

Varstvo kulturne dediščine v urbanem razvoju (Städtebaulicher Denkmalschutz)

Smernice za spodbujanje urbanega razvoja
Strategija razvoja

Hrvaška – Reka

Primorsko-goranske županije za krepitev konkurenčnosti majhnih do srednje velikih podjetij.

Strategija razvoja mesta Reka za ožvitev industrijske in tehnične dediščine.

Slovenija – Ljubljana

Nacionalni program za kulturo (2014–2017) je glavni strateški dokument razvojnega načrtovanja kulturne politike.

Zgleden primer lokalnih prizadevanj in politik je Trajnostna urbana strategija Mestne občine Ljubljana 2014–2020.

Poljska – Varšava/Bydgoszcz

Nacionalni program za varstvo zgodovinskih spomenikov (2014–2017)

Nacionalna strategija za regionalni razvoj (2010–2020) in kulturni razvoj (2004–2020)

Strategija razvoja Mazovijskega vojvodstva
Strategija razvoja glavnega mesta Varšava in kulturnega razvoja Varšave leta 2020

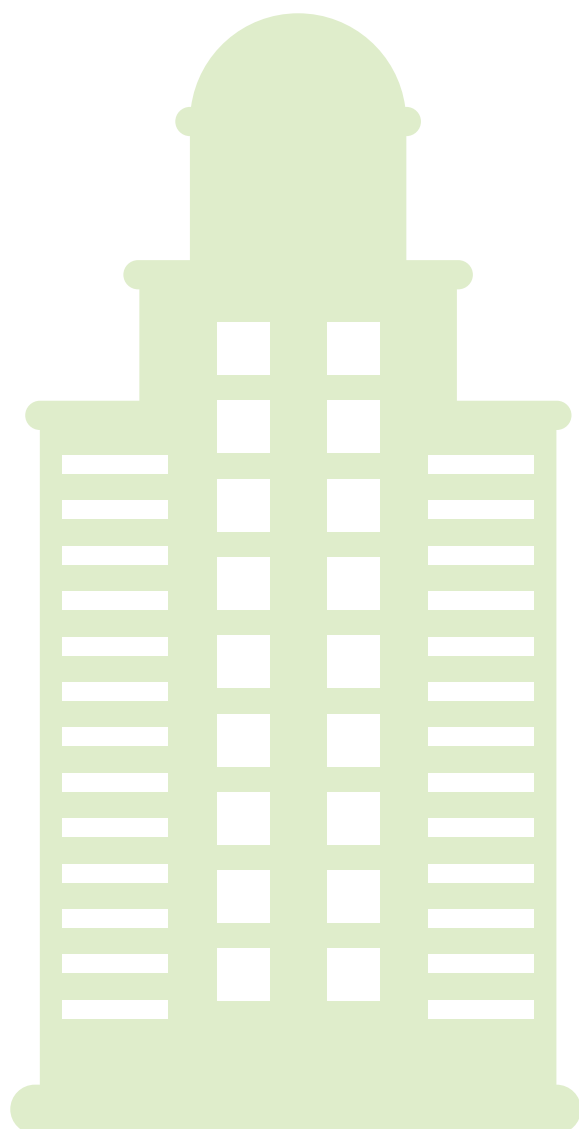
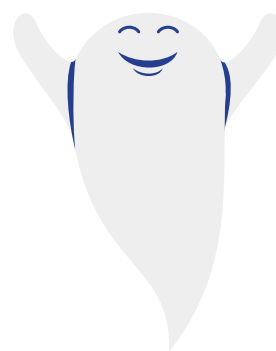
Češka Republika – Mesto Ústí nad Labem

Ministrstvo za kulturo izvaja programe nepovratnih sredstev in postavlja pogoje za pridobitev pomoči.

Zasnova razvoja ohranjanja kulture in spomenikov v regiji Ústí nad Labem v obdobju 2014–2020

ZAKLJUČKI IN PRIPOROČILA

SPLOŠNI ZAKLJUČKI

Vsa partnerska mesta so ugotovila, da je kulturna dediščina pomemben dejavnik družbenega, gospodarskega, okoljskega, teritorialnega in kulturnega razvoja prek dejavnosti, ki jih ustvarja, in politik, na katerih temelji. Zato je potreben celostni pristop, ki se osredotoča na ohranjanje, varstvo, oživitev in razvoj dediščine na lokalni, regionalni, nacionalni in mednarodni ravni.

V številnih državah se večina programov in razporeditev finančnih sredstev osredotoča na ohranjanje kulturnih spomenikov državnega pomena. Naše raziskave kažejo, da moramo v kontekstu varstva kulturne dediščine pripisati večji pomen možnosti spremembe namembnosti neizkoriščenih stavb.

Številne stavbe, ki so zdaj arhitekturni spomeniki, bogatijo naše življenjsko okolje samo zato, ker so bile po izgubi svoje prvotne funkcije nadgrajene v druge rabe. Zgodovinska struktura je pomembna snovna dediščina ne le v smislu edinstvenosti, umetniške vrednosti in pričevalne vrednosti, temveč tudi v smislu potencialne uporabnosti. Sprememba namembnosti je ekološko in ekonomsko smiselna in nujna. Porušitev stavb spomeniškega značaja povzroči ne le nepopravljivo kulturno škodo, temveč tudi dejansko materialno izgubo.

Zato je pomembno zahtevati in spodbujati novo uporabo neizkoriščenih stavb dediščine, katerih prvotna namembnost ni več potrebna. Oživitev stavb dediščine poteka povsod po Evropi; stavbe dediščine se spreminjajo v trgovske, gospodarske in storitvene objekte, muzeje, kulturne kraje in kraje za srečanja, vrtce in mladinske klube. Kreativne in kulturne industrije so pri tem med najpomembnejšimi akterji v smislu ponovne uporabe, saj ustvarjajo gospodarsko rast in inovacije. Povpraševanje po prostoru za delo je še vedno veliko.

Potrebna bi bila nacionalna strategija za spremembo namembnosti objektov neizkoriščene kulturne dediščine - kot podlaga za trajnostno sodelovanje med različnimi akterji, npr. kulturnimi industrijami, turizmom, izobraževanjem, znanostjo in zasebnim sektorjem - torej strategija, ki bi omogočala dostop do zelenih objektov in zagotavljala finančna sredstva za oživitev.

Obenem mora biti ena od političnih nalog ozaveščanje javnosti o dodani vrednosti nove uporabe stavb kulturne dediščine in tako ustvarjanje nacionalnega sprejemanja konceptov spremembe namembnosti.

To zahteva strukturiran in decentraliziran pristop k izvajanju tovrstnih projektov. Lokalna usklajevalna pisarna bi lahko vzpostavljala, načrtovala, usmerjala in zagotavljala trajnost financiranih projektov med ustreznimi lokalnimi organi in drugimi sektorji. Povezovati bi morala lastnike ali projektante z vlagatelji in pregledno izpostaviti možnosti za vladno finančno podporo.

Zakonodajo, ki zadeva varstvo dediščine, je treba prilagajati glede na potrebe revitalizacije. To na primer vključuje upoštevanje industrijske dediščine, kjer se je proizvodnja ustavila. Posebne zahteve narekujejo že velikost in značilnosti stavb kulturne dediščine.

Pri načrtovanju spremembe namembnosti prihaja do navidezno nerešljivih konfliktov med predpisi, npr. glede požarne varnosti, zasilnih izhodov, zvočne izolacije, energetske učinkovitosti, predpisi o ohranjanju, katerih cilj je ohraniti prvotno strukturo.

Skrbna obnova in spoštovanje zgodovinske dediščine mora biti vodilno načelo, vendar je potreben tudi prostor za kreativnost pri izvajanju ukrepov obnove. Zdi se, da je ena osrednjih nalog za vse udeležene usklajevanje med ohranjanjem in revitalizacijo.

POSEBNA PRIPOROČILA ZA PROJEKTE VALORIZACIJE KULTURNE DEDIŠČINE

Težko je podati krovno zavezujoče priporočilo za ukrepanje, saj je upravljanje kulturne dediščine zelo občutljiva tema in se od države do države zelo razlikuje.

Za trajnostno uresničevanje konceptov spremembe namembnosti stavb pod spomeniškim varstvom se mora vodja projekta dovolj poučiti o smernicah v svoji državi, regiji in mestu, širiti svoje znanje, se posvetovati s strokovnjaki in se povezovati in ozaveščati za potrebe projekta.

Holistično načrtovanje procesa ponovne uporabe mora upoštevati naslednje:

1. Preveriti je treba pravni status in lastništvo stavbe

Ali je objekt v lasti države ali v zasebni lasti? Kakšno spomeniško varstvo velja? Ali je v celoti ali delno pod spomeniškim varstvom? Ali ima kdo kakšne terjatve do stavbe?

2. Preveriti je treba stanje in vrednost objekta

Pri tem upoštevajte tudi umetniško, zgodovinsko in znanstveno vrednost za prihodnje generacije.

3. Svoje ideje pošljite organu, pristojnemu za varstvo spomenikov

Pred pogovorom s pristojnimi organi si ustvarite jasno vizijo in preverite, kakšne so možne uporabe in omejitve ter katera dovoljenja potrebujete.

4. Razvijte svoj poslovni načrt s pomočjo strokovnjakov

Sodelovanje v usposabljanjih, analiza in optimizacija stroškov, vključitev in navezava dodatnih poslovnih modelov za navzkrižno financiranje, izmenjava z drugimi modeli najboljših praks.

5. Uporabite čim več regionalnega in nacionalnega povezovanja za promocijo svojega projekta

Kulturne platforme, turistična združenja, ustanove in združenja za varstvo spomenikov, lokalna združenja, okrožna združenja, tisk, izobraževalne ustanove, muzeji, visoke šole, poslovni klubi, združenja kulturnih industrij, združenja samozaposlenih, poslovna združenja.

PRIROČNIK O POLITIKAH

